

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

**БЕРЕЗЕНЬ - ТРАВЕНЬ
2026 РОКУ**

Аналітичний звіт про стан дотримання цифрових прав в Україні за березень – травень 2026 року / Л. Опришко. — Київ: ГО “Платформа прав людини”, 2026. — 68 с.

Це видання опубліковано в рамках проекту “Посилення захисту цифрових прав в Україні”, який реалізується ГО “Платформа прав людини” у співпраці з Центром прав людини ZMINA за фінансової підтримки Європейського Союзу. Його зміст є виключною відповідальністю ГО “Платформа прав людини” і не обов’язково відображає позицію Європейського Союзу.

Звіт містить результати третього циклу моніторингу стану дотримання цифрових прав в Україні, проведеного протягом березня – травня 2026 року. В ньому відображено відомості про виявлені загрози, пов’язані із реалізацією цифрових прав, існуючі проблеми, а також позитивні зміни, що відбуваються в зазначеній сфері.

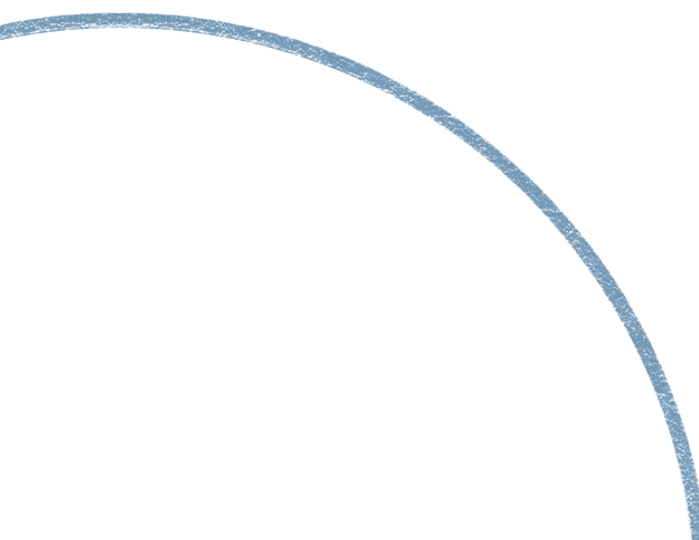
Всі права захищено.

Видано ГО “Платформа прав людини”

м. Київ, 2026

www.ppl.org.ua

© ГО “Платформа прав людини”

ЗМІСТ	1
I. ВСТУП	2
II. МОНИТОРИНГ ВІДКРИТИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ОНЛАЙНДЖЕРЕЛ	3
КІБЕРБЕЗПЕКА	3
• КІБЕРАТАКИ	3
• ФІШИНГ	7
• ЗЛАМИ АБО СПРОБИ ЗЛАМІВ ВЕБРЕСУРСІВ	11
• ПОТЕНЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ МОЖУТЬ СПРИЯТИ КІБЕР- ТА ІНШИМ НЕБЕЗПЕЧНИМ ІНЦИДЕНТАМ	12
ПОШИРЕННЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА МАНІПУЛЯТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	13
СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ	21
• ПОГРОЗИ, ТИСК НА ЖУРНАЛІСТІВ ТА МЕДІА, ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	21
• ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА СВОБОДУ СЛОВА. КАМΠΑНІЇ ДИСКРЕДИТАЦІЇ	25
• ОБМЕЖЕННЯ СВОБОДИ ВИРАЖЕННЯ З БОКУ РОСІЇ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ ТА ЩОДО ГРОМАДЯН УКРАЇНИ	26
ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ	27
• НЕЗАКОННИЙ ЗБІР ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ	27
• НЕЗАКОННЕ ПОШИРЕННЯ ТА ІНШЕ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ	28
III. МОНИТОРИНГ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У СПРАВАХ ПРО ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	29
СПРАВИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	29
• ДРІБНЕ ХУЛІГАНСТВО	29
• НЕПРАВДИВІ ЧУТКИ	34
• КІБЕРБУЛІНГ (ОНЛАЙН ЦЬКУВАННЯ)	35
• НЕВИКОНАННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ОBOB'ЯЗКІВ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ	36
• ІНШІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	45
АДМІНІСТРАТИВНІ СПРАВИ	46
• РЕКЛАМА В ІНТЕРНЕТІ	46
ЦИВІЛЬНІ СПРАВИ	47
• ЗАХИСТ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ, ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ	47
• ПРАВО НА ВИКОРИСТАННЯ ІМЕНІ	60
• ПРАВО НА ВІДПОВІДЬ	62
• ЗАХИСТ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ	63
• ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ	67
ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ	67
• СПРАВИ ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ	68

I. ВСТУП

Протягом березня - травня 2026 року ГО “Платформа прав людини” (ППЛ) провела третій, завершальний цикл моніторингу дотримання цифрових прав в Україні. Ця робота здійснювалась у співпраці з Центром прав людини ZMINA за фінансової підтримки Європейського Союзу. Даний звіт відображає результати проведеного дослідження. В ньому представлено інформацію, зібрану експертами ГО “Платформа прав людини” у зазначений період із відкритих інформаційних онлайн-джерел.

У цьому звіті відображено відомості про виявлені загрози, наявні проблеми, зокрема, пов’язані із поширенням дез- та маніпулятивної інформації, погрозами та тиском на журналістів і медіа, перешкоджанням журналістській діяльності, здійсненням цілеспрямованих кампаній дискредитації, незаконним збором, поширенням чи іншим використанням персональних даних тощо. Він також містить інформацію про позитивні зрушення, помічені експертами у зазначеній сфері.

Крім того, тут можна знайти аналіз судової практики, пов’язаної з реалізацією цифрових прав, яку юристи ППЛ отримали з Єдиного державного реєстру судових рішень (далі - ЄДРСР).

Відбір джерел для дослідження і робота з ними здійснювались за [методологією](#), розробленою експертами ГО “Платформа прав людини”.

Цей звіт традиційно має два основні розділи: “Моніторинг відкритих інформаційних онлайнджерел” та “Моніторинг судової практики у справах про поширення інформації в цифровому середовищі”. Перший має підрозділи, присвячені питанням кібербезпеки, поширення дез- та маніпулятивної інформації, свободі вираження поглядів, захисту персональних даних тощо, а другий - містить аналіз актуальної судової практики в адміністративних, цивільних, господарських справах та справах про адміністративні правопорушення, які стосуються поширення інформації в інтернеті.

Викладена у звіті інформація може бути корисною дослідникам, аналітикам, медіа та іншим особам, які мають інтерес до теми цифрових прав. Вона також може стати у нагоді органам державної влади і органам місцевого самоврядування при підготовці та реалізації відповідних стратегій, політик і процедур, а також суддям, адвокатам та іншим юристам, які беруть участь у розгляді зазначених категорій справ. Це дослідження також робить свій внесок у поширення медіаграмотності.

II. МОНІТОРИНГ ВІДКРИТИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ОНЛАЙНДЖЕРЕЛ

КІБЕРБЕЗПЕКА

Під час третього циклу моніторингу зафіксовано низку повідомлень про використання цифрових платформ для залучення українців у злочинну діяльність, зокрема - для вчинення злочинів проти держави.

Наприклад, керівник Харківської обласної прокуратури Юрій Папуша під час зустрічі зі Спеціальною представницею Генерального секретаря ООН з питань дітей і збройних конфліктів Ванессою Фрейзер та делегацією ЮНІСЕФ повідомив, що протягом 2023–2026 років на Харківщині **щонайменше 40 дітей були завербовані російськими спецслужбами та залучені до вчинення злочинів** проти України. Він зауважив, що це не поодинокі випадки, а стійка тенденція, коли неповнолітніх цілеспрямовано втягують у вчинення злочинів проти держави, зокрема диверсій та терактів, повідомила АрміяInform¹.

Крім того, вербування дітей здійснюється через онлайн-ігри. Це реальна загроза, яку використовують спецслужби РФ для збору розвідданих або проведення диверсій, здійснюючи маскування злочинних завдань під "квести" або "ігрові місії", цинічно маніпулюючи дітьми, зазначає Ювенальна Поліція України².

Водночас, СБУ та НПУ повідомили про затримання організатора підпільної ботоферми, яку російські спецслужби використовували для проведення інформаційних диверсій проти України. Зокрема, зловмисник створював "підставні" акаунти, зареєстровані на мобільні номери українських операторів, а потім продавав їх на спеціалізованих ворожих онлайн-платформах. Фейкові облікові записи використовували для розповсюдження нібито від громадян України анонімних повідомлень про "мінування" вітчизняних об'єктів³.

КІБЕРАТАКИ

CERT-UA повідомив, що починаючи з січня 2026 року фіксуються непоодинокі випадки розповсюдження електронних листів, нібито від імені центральних органів виконавчої влади та обласних адміністрацій із закликом оновити мобільні застосунки широко використовуваних цивільних і військових систем.

¹<https://armyinform.com.ua/2026/04/17/na-harkivshhyini-speczsluzhby-rf-zaverbuvaly-shhonajmenshe-40-ditej/>

²<https://www.facebook.com/kidspoliceNPU/posts/pfbid02Txf4dRj9AJkEg52GkY8iAP3hj1Mrfscu5xZLLUTdKKFjFV8tJ1KQQhQdc7AyJmKCI?rdid=aiT9djLn8f8zP4zg>

³<https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-ta-natspolitsiia-likviduvaly-botofermu-na-ponad-20-tys-akauntiv-cherez-yaki-rf-poshyriuvala-feiky-pro-ukrainu>

Електронний лист може містити вкладення у вигляді архіву, у якому знаходиться EXE-файл, або ж посилання на легітимний, проте вразливий до XSS (Cross-site scripting) вебсайт, відвідування якого призведе до завантаження на комп'ютер виконуваного файлу. При цьому згадані EXE-файли та скрипти розміщуються на ресурсах легітимного сервісу GitHub. Під час дослідження в одному з репозиторіїв GitHub виявлено програму з ознаками “шифрувальника-вимагача” (внутрішня назва “AVANGARD ULTIMATE v6.0”), а також архів із експлойтом для уразливості WinRAR (CVE-2025-8088). Детальне вивчення обставин та засобів реалізації кіберзагрози, включаючи експерименти з публічно доступним інструментарієм, дозволило пов'язати описану активність з діяльністю осіб, яку висвітлюють у Telegram-каналі “PalachPro”⁴.

Крім того, протягом березня-квітня 2026 року CERT-UA зафіксовано інтенсифікацію кібератак стосовно органів місцевого самоврядування та, насамперед, комунальних закладів охорони здоров'я, зокрема клінічних лікарень та лікарень екстреної (швидкої) медичної допомоги. Їх об'єктами можуть бути також представники Сил оборони України. Під час таких кіберінцидентів зловмисники не тільки викрадають автентифікаційні та інші дані з Інтернет-браузерів або з месенджера WhatsApp, а й виконують розвідку та горизонтальне переміщення локальною мережею⁵.

Держспецзв'язку також попередив про зростання кібератак на бізнес через ланцюжки постачань: оскільки державні органи та оператори критичної інфраструктури суттєво посилили свій захист, зловмисники почали активно атакувати приватні компанії, які є підрядниками або партнерами сектору безпеки і оборони та державних установ. Тому для запобігання таким атакам постачальникам товарів, робіт і послуг для державних органів та ОКІІ потрібно дотримуватися правил захисту інформації, затверджених [наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 17 грудня 2025 року № 836](#)⁶.

Під час моніторингового періоду було виявлено й такі повідомлення про кібернапади:

- у березні Ощадбанк повідомляв про тимчасову зупинку електронних сервісів у зв'язку із спрацюванням протоколів безпеки через підозру у здійсненні DDoS-атаки. З огляду на це сервери банку було тимчасово відключено та запущено перевірку усіх систем⁷;
- CERT-UA повідомив про кібератаки на державні установи, які маскуються під повідомлення про завершення онлайн-курсів на платформі для навчання Prometheus. Зокрема, розсилаються листи із повідомленням про “успішне проходження навчання” та про начебто згенерований

⁴ <https://cert.gov.ua/article/6287707>

⁵ <https://cert.gov.ua/article/6288271>

⁶ <https://cip.gov.ua/ua/news/vorog-postiino-zminyuye-taktiki-derzhspeczv-yazku-poperedzhaye-pro-zrostannya-kiberatak-na-biznes-cherez-lancyuzhki-postachan>

⁷ <https://www.facebook.com/oschadbank/posts/pfbid031PTgPvkCvEfLeE72yz92bHXrxyVAAzU4PRYGGBNPMkrf8HK4NQPQQ9rxtiFhemGTI>

сертифікат. У листі міститься PDF-файл, який імітує офіційне повідомлення від Prometheus. Усередині розміщено посилання, що часто веде на домени в зоні .icu. Після переходу завантажується ZIP-архів зі шкідливим JavaScript-файлом, запуск якого запускає зараження системи, що дає змогу хакерам віддалено керувати зараженим комп'ютером⁸;

- внаслідок атаки російської хакерської групи “Кібер Серп” було паралізовано роботу інтернет-видання “Новини Донбасу”. За словами головної редакторки сайту Юлії Діденко, хакери зламали акаунт одного з адміністраторів й отримали доступ до бази авторів та архіву новин. На сторінці сайту хакери розмістили повідомлення, у якому йдеться, що сайт ліквідовано: “Сайт “Новини Донбасу” ліквідовано. Ваші “новини” — це зброя брехні, яка дезінформує здорове населення Росії та України. Усю базу даних знищено. Інформаційний смітник припинив існування”. Внаслідок цього кіберінциденту частину інформації втрачено і ймовірно, не буде відновлено⁹;
- сайт “МикВісті” ймовірно зазнав кібератаки: фіксувалась нетипова технічна активність щодо ресурсу, яка впливала на швидкість відкриття сторінок і доступність окремих розділів. Видання повідомило, що редакційні матеріали збережені, ознак втрати доступу чи компрометації даних не зафіксовано¹⁰;
- онлайн-медіа ZN.ua повідомляло про DDoS-атаку на його сайт, внаслідок якої сайт був певний час недоступним¹¹;
- російські хакери здійснили атаку на систему внутрішньої комунікації телеканалу FREEDOM, зокрема отримали тимчасовий доступ до корпоративного чату редакції. Внаслідок інциденту в мережу було викладено логіни частини журналістів і редакторів каналу, та інших співробітників ДП “МПІУ”, а також фрагменти та окремі скріншоти службового листування. Відповідальність за атаку на FREEDOM взяло на себе одне з російських хакерських угруповань, повідомило ДП “Мультимедійна платформа іномовлення України”¹²;
- медіа #ШОТАМ заявило про атаку на розділ сайту, через який аудиторія може підтримати команду донатами. Це сталося після того, як команда виявила, що мережа сторінок під назвою Insider перейменувалася на #ШОТАМ. Видання зафіксувало масову автоматизовану реєстрацію фейкових акаунтів - лише за 12 годин понад 100 реєстрацій, які мають чіткі ознаки бот-активності: послідовно згенеровані номери телефонів з

⁸<https://cip.gov.ua/ua/news/cert-ua-poperedzhaye-khakeri-atakuyut-derzhavni-organizaciyi-pid-viglyadom-sertifikativ-vid-platforni-prometheus> та <https://cert.gov.ua/article/6315762>

⁹<https://detector.media/infospace/article/248426/2026-03-19-rosiyski-khakery-atakuvaly-sayt-media-no-vyny-donbasu-dopovnenno/>

¹⁰<https://nsju.org/novini/mykolayivskyj-sajt-mykvisti-jmovirno-zaznav-cyfrovyoi-ataky/>

¹¹ https://t.me/znua_live/243977

¹²<https://uatv.ua/uk/zayava-dp-mpiu-shhodo-kiberataky-na-korporatyvnu-merezhu-telekanalu-freedom/>

одного операторського пулу; відсутність будь-якої активності після створення акаунтів; регулярні хвилеподібні сплески реєстрацій замість природного розподілу в часі. Про це повідомив ІМІ з посиланням на Instagram-акаунт #ШОТАМ¹³;

- сайт видавництва “Білка” зазнав кібератаки з боку російських хакерів, яка була націлена на сторінку передзамовлення книги колишнього військовополоненого, журналіста Євгена Шибалова “Гра чисел. Вжити заради любові”, про що повідомив ІМІ з посиланням на [повідомлення](#) Є. Шибалова на його Facebook-сторінці¹⁴;
- завдяки міжнародній кібероперації СБУ, ФБР, контррозвідувальних органів Республіки Польща та правоохоронних органів ЄС викрито численні факти “зламу” російською воєнною розвідкою (більш відомою як ГРУ) офісних, домашніх Wi-Fi роутерів українців та іноземних громадян (так зване SOHO-обладнання). Російські спецслужбисти “полювали” на роутери, які не відповідали сучасним протоколам безпеки. Після “проникнення” до вразливих інтернет-пристроїв рашисти перенаправляли їх трафік через заздалегідь розгорнуту мережу DNS-серверів (перетворюють назви ресурсів інтернету у відповідні IP-адреси, які однозначно ідентифікують сервер призначення). У такий спосіб вони ставали “посередниками” в онлайн-просторі, щоб збирати паролі, токени автентифікації та іншу чутливу інформацію, включно з електронними листами, які за нормальних умов захищені криптографічними протоколами SSL (secure sockets layer) та TLS (transport layer security). Отримані відомості вони планували використати для здійснення кібератак, інформаційних диверсій та збору розвідувальної інформації¹⁵;
- хакери, яких підтримує Росія, розпочали глобальну кіберкампанію з метою отримання доступу до облікових записів у Signal та WhatsApp, що використовуються чиновниками, військовослужбовцями та журналістами, і, ймовірно, отримали відповідну конфіденційну інформацію. Про це повідомив Reuters із посиланням на інформацію двох розвідувальних агентств Нідерландів. Зазначається, що хакери у чатах переконують користувачів у необхідності проходження перевірки безпеки та надання PIN-кодів, що допомагає їм отримати доступ до особистих облікових записів та групових чатів користувачів¹⁶. Аналогічне повідомлення оприлюднене й Федеральним бюро розслідувань США (ФБР) та Агентством з кібербезпеки і безпеки інфраструктури (CISA)¹⁷;

¹³ <https://imi.org.ua/news/media-shotam-zayavylo-pro-ataku-na-sayt-ta-vykorystannya-svogo-imeni>

¹⁴ <https://imi.org.ua/news/rosiyski-hakery-atakuvaly-sayt-vydavnytstva-bilka-cherez-knygu-pro-polon>

¹⁵ <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-fbr-ta-pravookhoronni-orhany-yes-vykryly-hru-rf-na-masshtabnomu-shpyhuvanni-za-hromadianamy-yes-ssha-ta-ukrainy-cherez-khaknuti-wifi-routery>

¹⁶ <https://www.reuters.com/world/europe/russia-backed-hackers-breach-signal-whatsapp-accounts-officials-journalists-2026-03-09/>

¹⁷ <https://mezha.ua/news/fbr-povidomilo-pro-zlam-akauntiv-signal-rosiyskimi-hakerami-309613>

- група хакерів, яку підозрюють у принаймні частковій співпраці з російським урядом, атакувала користувачів iPhone в Україні за допомогою нового набору хакерських інструментів, призначених для крадіжки персональних даних і криптовалюти. Про це повідомляє Mediasapiens з посиланням на TechCrunch. У цій кампанії використовувався новий інструмент Darksword, спрямований виключно на користувачів з України, який створено для викрадення особистої інформації, як-от паролі, фотографії, повідомлення у ватсапі й телеграмі, а також історії браузера. Darksword створили не для постійного стеження, а для зараження пристроїв, викрадення інформації та швидкого зникнення¹⁸.

ФІШИНГ

Анна Довгальська, заступниця голови правління "Глобус банку", в своїй публікації для онлайн видання "Економічна правда" зазначила, що за перші чотири місяці 2026 року фінансове шахрайство стало технологічнішим. Штучний інтелект не створив новий тип злочинів, він зробив старі схеми швидшими, дешевшими і значно краще пристосованими до конкретної людини. Соціальна інженерія, фішинг, фейкові дзвінки, підроблені сайти, шахрайські онлайн-пропозиції, псевдозбори, маніпуляції в месенджерах – усе це існувало і раніше. Однак тепер ці інструменти отримали нову технологічну оболонку. Повідомлення стали грамотнішими, дзвінки – правдоподібнішими, тексти – схожими на офіційні, атаки – краще підлаштованими до конкретної ситуації. ШІ дав шахраям можливість масштабуватися. Головна небезпека в тому, що **шахрайство дедалі частіше працює** не через грубий злам системи, а **через вплив на поведінку людини**. Зловмисники намагаються змусити клієнта відкрити доступ до його грошей, зауважила вона¹⁹.

Зазначені висновки підтверджують і чисельні новини про факти фішингу, оприлюднені у цей моніторинговий період. Зокрема, повідомлялось про таке:

- Бюро економічної безпеки України заявило про масову розсилку електронних листів невстановленими особами зі сторонніх email-адрес, начебто від БЕБ, які надходять суб'єктам господарювання, установам та організаціям. У них повідомляється про начебто проведення документальної перевірки підприємства, у зв'язку з чим у останнього вимагають надати установчі, фінансові й податкові документи. Ці фішингові листи містять архіви та додатки, які пропонують завантажити або відкрити для отримання електронної форми чи додаткової

¹⁸<https://ms.detector.media/internet/post/39081/2026-03-19-rosiyski-khakery-vykradaly-dani-ukraintsiv-za-dopomogoyu-novogo-instrumentu-zlamu-iphone/>

¹⁹<https://epravda.com.ua/tehnologii/finansove-shahraystvo-ta-shtuchniy-intelekt-golovni-riziki-i-poradi-2026-821471/>

інформації²⁰. Такий лист отримали, зокрема, черкаське онлайн-медіа “18000”²¹ та онлайн-медіа ЖАР.INFO²²;

- Державна податкова служба України повідомила, що платникам податків масово надходять фейкові електронні листи начебто від її імені, де в темі листа йдеться про нібито “фінансову перевірку” щодо легалізації коштів. Насправді ці повідомлення не мають жодного стосунку до податкової служби, надсилаються зі сторонніх електронних адрес і містять посилання або вкладення зі шкідливим програмним забезпеченням²³;
- Державна податкова служба також заявила, що від її імені розсилаються фішингові листи, у темі яких зазначається про “розбіжності у звітності”, які насправді не мають до неї жодного стосунку. Такі листи надсилаються зі сторонніх електронних адрес і містять шкідливі вкладення або посилання. Їх відкриття може призвести до зараження комп’ютера та надання зловмисникам прихованого доступу до пристроїв користувачів²⁴;
- розповсюджувались електронні листи й нібито від імені CERT-UA із закликом завантажити з сервісу Files.fm захищений паролем архів та встановити "спеціалізоване програмне забезпечення". Серед отримувачів листів: державні організації, медичні центри, охоронні фірми, навчальні заклади, фінансові установи, компанії-розробники програмного забезпечення та інші. Крім того, виявлено вебресурс cert-ua[.]tech, який містить матеріали з офіційної вебсторінки cert.gov.ua, а також інструкцію із завантаження згаданого "засобу захисту". Фахівцями CERT-UA з’ясовано, що виконуваний файл, який пропонувалося встановити, є багатофункціональним програмним засобом для віддаленого керування комп’ютером, що класифікований CERT-UA як AGEWHEEZE²⁵;
- заявлялось про поширення фішингових листів від CERT-UA та Держспецзв’язку про начебто безпрецедентну кібератаку на державні інформаційні системи із застосуванням шкідливого програмного забезпечення DEAF TICKv2. В них також містилась вимога терміново провести перевірку робочого місця на наявність компрометації за інструкцією, що додається²⁶;

²⁰ <https://esbu.gov.ua/news/uvaha-masova-rozsyilka-feikovykh-elektronnykh-lystiv-vid-beb>

²¹ <https://imi.org.ua/news/cherkaske-media-18000-otrymalo-fejkovyj-lyst-nibyto-vid-byuro-ekonomichnoyi-bezpeky>

²² <https://imi.org.ua/news/zhurnalistka-zhar-info-otrymala-fejkovogo-lysta-nibyto-vid-beb>

²³ <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/991918.html>

²⁴ <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/1006703.html>

²⁵ <https://cert.gov.ua/article/6288047>

²⁶ <https://cip.gov.ua/ua/news/zlovmysniki-rozsilayut-nebezpechni-elektronni-listi-nachebto-vid-imeni-cert-ua-ta-derzhspeczv-yazku-z-povidomlenniam-pro-bezprecedentnu-kiberataku>

- розсилались фішингові листи й нібито від імені НАБУ. Вони містили шкідливі посилання/вкладення та надходили з адрес, схожих на офіційні адреси НАБУ²⁷;
- поширювались фішингові електронні листи платникам податків з повідомленнями про нібито наявний податковий борг та з вимогою терміново сплатити його за вказаним у листі посиланням. Щодо них застереження опублікувало Головне управління ДПС у Чернігівській області, зауваживши, що такі листи не мають до нього жодного відношення і є спробою вчинення шахрайства²⁸;
- Національний банк повідомив про масову розсилки листів зі шкідливими вкладеннями. Такі листи надсилались з різних електронних адрес, нібито від імені Національного банку України, і нагадували дизайн сторінки офіційного сайту НБУ. Вони пропонували перейти за посиланням та завантажити архів із переліком документів, однак насправді в архіві містилось шкідливе програмне забезпечення для віддаленого доступу до комп'ютера жертви²⁹;
- Омбудсман України Дмитро Лубінець попередив родини військовополонених і безвісти зниклих про небезпечну схему: невідомі, представляючись журналістами російських медіа, пишуть у Telegram і пропонують організувати відеозв'язок із полоненими. У таких повідомленнях часто надсилаються файли, які треба встановити на телефон, як "спеціальний додаток для відеоконференцій". Але насправді ці файли — віруси, після встановлення яких зловмисники отримують віддалений доступ до телефону, особистих даних і навіть до інтернет-банкінгу користувача. Він наголосив, що найімовірніше це координується спеціальними службами держави-агресора, зокрема структурами, пов'язаними із розвідувально-підривною діяльністю, інформаційно-психологічними операціями та кіберзлочинністю. Їхня мета — не лише вкрати гроші, а й дізнатися особисту інформацію, тиснути на моральний стан людини та дискредитувати державні інституції України³⁰;
- в одному з месенджерів поширювалось оголошення про можливість отримання грошової допомоги від нібито благодійного фонду, перейшовши за яким чоловік ввів конфіденційну банківську інформацію. Після цього з його банківської картки було перераховано майже 43 тисячі гривень на невідомий рахунок³¹;

²⁷https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1397216702452790&id=100064934190629&rdid=qf bEjai3MAH7H7qg#

²⁸ <https://ch.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/1015086.html>

²⁹https://www.facebook.com/NationalBankOfUkraine/posts/pfbid022f12GSr7wkWPcPyb2aYUyTNM6Fi Q4hW42MNGs8oK5eJcoKG19pRCzARoDK6vgu5ul?locale=ru_RU

³⁰<https://www.facebook.com/office.ombudsman.ua/posts/pfbid021nJd9PFVeCB9Z5tGcM5PACQ3qj3EA5ujFcQYKkxUg1Ye44umrkMNHw5qNiqkr6gDI?rdid=K4t8xM87WzSx2CKE>

³¹ <https://internetua.com/cserniycsanin-vtrativ-43-000-griven-bo-hotiv-oformiti-dopomogu>; аналогічні ситуації, пов'язані із переходом за посиланнями з пропозиціями роботи, із зламом акаунтів: <https://internetua.com/vosmero-ukrayinciv-vtratili-ponad-131-tisyacsu-griven-cserez-internet-shahrayiv>

- популярний маркетплейс використовувався для реалізації так званої схеми “безпечної покупки”. Зокрема, жінка отримала від невідомих осіб посилення, яке було майстерно замасковане під сервіс оплати або доставки. Введений нею “код” для перевірки, насправді став допуском для шахраїв до її банківського додатка, внаслідок чого з її рахунку було знято 103 515 гривень через чотири окремі перекази³²;
- перехід за фішинговим посиленням на так звану “безпечну доставку” товару, який жінка продавала в інтернеті, та розмова з псевдопрацівником банку, який начебто для підтвердження операції переконав її надати реквізити банківських карток, CVV-коди та коди підтвердження, що надходили в SMS-повідомленнях, призвели до втрати персональних даних та дистанційного оформлення на неї кредиту на суму біля 300 тис. гривень³³. За схожою схемою з рахунку іншої жертви списали кошти³⁴. І такі випадки непоодинокі³⁵;
- перехід за фішинговим посиленням, оприлюдненим в інтернеті із пропозицією отримати грошову допомогу, та введення своїх банківських даних, призвели до втрати жінкою 98 тисяч гривень³⁶. Спокуса отримати нібито соціальну допомогу від держави “Тепло весни”, перехід за фішинговим посиленням та внесення до “реєстраційної форми” банківської інформації також створили можливість списання з рахунку жертви грошових коштів³⁷. Аналогічним чином завершилась спроба отримати “грошову компенсацію за тривалі відключення електроенергії”³⁸, а також “гуманітарну допомогу”³⁹, “еДопомогу”⁴⁰, “соціальну допомогу”⁴¹ тощо;
- поширювались також фішингові листи з обіцянкою безкоштовної “синьої галочки” верифікації, які імітували службу підтримки Meta

³²<https://internetua.com/-bezpechna-pokupka-koshtuvala-ponad-100-tisyacs-griven-csergova-jertva-shahrayiv-na-ternopilxini>, а також:

<https://internetua.com/internet-shahrayi-oshukali-troh-ukrayinciv-na-115-tisyacs-griven>

³³<https://internetua.com/meshkanka-ternopilxini-vtratila-personalni-dani-a-na-yiyi-im-ya-oformili-kredit-na-300-tisyacs>

³⁴<https://internetua.com/prodaj-recsei-cinova-u-64-tisyacsi-jitelka-kremeneckogo-raionu-stala-jertvoua-fishingu>

³⁵ <https://internetua.com/internet-shahrai-viduriv-u-jinki-126-tisyacs-griven>;

<https://internetua.com/internet-aféristi-oshukali-dvoh-ukrayinciv-na-127-tisyacs-griven>;

<https://internetua.com/internet-shahrayi-oshukali-csolovika-na-220-tisyacs-griven> ;

<https://internetua.com/internet-shahrayi-oshukali-shistoh-ukrayinciv-na-140-tisyacs-griven> та інші

³⁶<https://internetua.com/dlya-meshkanki-sum-namagannya-otrimati-dopomogu-obernulosya-vtratoua-maije-100-tisyacs-griven>; а також:

<https://internetua.com/jinka-pereishla-za-fishingovim-posilannyam-ta-vtratila-17-tisyacs-griven>

³⁷ <https://internetua.com/jinka-pereishla-za-fishingovim-posilannyam-ta-vtratila-20-tisyacs-griven>

³⁸<https://internetua.com/jitomiranka-vtratila-15-tisyacs-grn-namagauacsis-otrimati-viplatu-za-vidklucseniya-svitla>

³⁹<https://internetua.com/feikova-dopomoga-obertayetsya-vtratami-yak-aféristi-obkradauat-meshkanciv-sumsxini>

⁴⁰<https://internetua.com/kiberpoliceiski-vikrili-shahrayiv-yaki-pid-viglyadom-yedopomoga-oshukali-ukrayinciv-na-5-mln-grn>

⁴¹ https://t.me/zt_police/22052

(Facebook/Instagram). Їх відправляли через AppSheet – легітимну платформу Google для автоматизації робочих процесів. Це дозволяло таким повідомленням успішно проходити перевірку на спам і потрапляти безпосередньо в папку “Вхідні”. Після натискання кнопки “Верифікація”, користувач потрапляв на фішинговий сайт, який виглядав як сторінка входу у Facebook. Інформація про введений ним логін та пароль миттєво передавалась зломисникам у Telegram-бот. Також сайт просив ввести код двофакторної автентифікації, який зломисники бачили у реальному часі та могли одразу використати для входу в акаунт, повідомила Лабораторія цифрової безпеки⁴²;

- зломисники пропонували “супровід” у торгівлі криптовалютою. Жертвам вони надсилали посилання на спеціально створені вебресурси, які імітували легітимні торгові платформи, але містили шкідливе програмне забезпечення - так звані “крипто-дрейнери”. Після підключення електронного гаманця потерпілі фактично надавали зломисникам доступ до своїх активів, що дозволяло здійснювати їх автоматичне списання без додаткового підтвердження. Наразі одну з таких груп викрили поліцейські⁴³.

ЗЛАМИ АБО СПРОБИ ЗЛАМІВ ВЕБРЕСУРСІВ

Протягом третього моніторингового циклу зафіксовано поширення інформації про такі випадки:

- журналіст і військовослужбовець Валерій Калниш повідомив про злам його телеграм-каналу “Чорна лампа”⁴⁴. Він також зазначив, що оприлюднені на ньому після зламу повідомлення є фейковими;
- хакери, пов’язані з Росією, ймовірно, зламали понад 170 електронних поштових скриньок українських прокурорів і слідчих, які розслідують корупцію та колабораціонізм. Про це повідомило онлайн-видання ZMINA з посиланням на агентство Reuters та дослідників кіберзагроз із групи Ctrl-Alt-Intel⁴⁵;
- відбувся злам особистих профілів гравців популярної у світі інтернет-гри з метою їх подальшого перепродажу за криптовалюту у закритих онлайн-спільнотах та на вебсайті, домен якого зареєстровано в рф: зломисники інфікували пристрої жертв стілером (від англ. to steal – красти) - програмою, призначеною для викрадення конфіденційної

⁴²<https://www.facebook.com/dslua/posts/pfbid02tyBMWjXEaX5N4vdALTxa7ktw8dLjiRZbB9tbjZZfN6MddvX1ramfVvsLgiPggR2dl?rdid=vAbtvsMTVWm47GxT#>

⁴³<https://cyberpolice.gov.ua/news/policzejski-vykyrly-organizovanu-grupu-shaxrayiv-yaka-zavolodivala-kryptovalyutoyu-gromadyan-cherez-shkidlyvi-vebresursy-na-miljony-gryven-170/>

⁴⁴<https://www.facebook.com/kalnysh/posts/pfbid022KkfusVnJG6tMTte92A29AP2v56ajqDV7csf8nxzTAzBLnvFEzAuKZmvEdcyv5zUI?rdid=SY4QuOTeO4U2htHD#>

⁴⁵<https://zmina.info/news/rosiyski-khakery-ymovirno-zlamaly-ponad-170-poshtovykh-skrynok-ukrayinskykh-pravookhorontsiv-pid-udarom-zokrema-antikoruptsiyni-orhany/>

інформації, і за кілька місяців отримали доступ до понад 610 тисяч ігрових профілів жертв. Шкідливе програмне забезпечення маскувалося під софт, що мав надати бонуси або полегшити процес гри⁴⁶;

- мав місце злам розділу “Блоги” на сайті інтернет-видання “Українська правда”, а саме: масово з’явилися однакові блоги від різних авторів з однаковими повідомленнями проросійського характеру. Про це повідомив “Детектор медіа” із посиланням на заступника головної редакторки “УП” Євгена Будерацького⁴⁷.

ПОТЕНЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ МОЖУТЬ СПРИЯТИ КІБЕР- ТА ІНШИМ НЕБЕЗПЕЧНИМ ІНЦИДЕНТАМ

Моніторинг дозволив виявити і деякі потенційні загрози, зокрема:

- реальний ризик припинення чи обмеження надання електронних комунікаційних послуг абонентам в умовах воєнного стану у разі демонтажу Укртелекомом незаконно розміщених кабелів електронних комунікацій, кабельних муфт, іншого обладнання та пристроїв в кабельній каналізації електронних комунікаційних мереж АТ “УКРТЕЛЕКОМ”. Особливо критичними наслідки будуть у випадках, коли з використанням демонтованих мереж, зокрема як складових елементів ланцюга мереж, забезпечується надання послуг доступу до мережі Інтернет для важливих об’єктів, як-то органи влади, лікарні та інші об’єкти критичної інфраструктури. Про це заявила ІнАУ у своєму відкритому листі⁴⁸;
- поява нового шкідливого програмного забезпечення для Android “Perseus”. За даними нідерландської компанії з кібербезпеки ThreatFabric, нове шкідливе програмне забезпечення може використовувати віддалені сесії на основі служб доступності для отримання скріншотів у реальному часі, імітації натискань, запуску програм та приховування активності пристрою за допомогою чорного екрану. Однак найбільш особливою його функцією є здатність автоматично переглядати вміст застосунків для нотаток, щоб знаходити конфіденційні дані (паролі, PIN-коди, фрази для відновлення криптогаманців та інша важлива інформація). Зокрема, Perseus може отримувати дані з Google Keep, Samsung Notes, Xiaomi Notes, Evernote, Microsoft OneNote, ColorNote та інших популярних сервісів, повідомляє Межа⁴⁹.

⁴⁶<https://cyberpolice.gov.ua/news/prodaly-vykradeni-igrovi-akaunty-na--mln-grn-policzejski-lvivshhyny-zatrymaly-xakerske-ugrupovannya-5090/>

⁴⁷<https://detector.media/infospace/article/249590/2026-05-07-nevidomi-zlamaly-rozdil-blogy-na-sayti-u-krainskoi-pravdy/>

⁴⁸<https://inau.ua/document/lyst-no-24-vid-30032026-mintsyfy-nkek-derzhspetsvvyazku-ntsu-shchodo-nedopushchennya>

⁴⁹<https://mezha.ua/news/android-trojan-perseus-skanuye-notatki-u-poshukah-konfideciynih-danih-309560/>

ПОШИРЕННЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА МАНІПУЛЯТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Значне поширення дез- та маніпулятивної інформації в українському інформаційному просторі під час повномасштабної війни спостерігається і під час третього моніторингового циклу (березень - травень 2026). Про це, зокрема, інформував “Детектор медіа” із посиланням на своє [дослідження](#), яке показало, що у тіктоці за хештегом “мобілізація” найпомітнішими були маніпулятивні тези про мобілізацію і військову службу в Україні, а не офіційні роз’яснення держави. Зокрема, відео з поясненням потреби мобілізації становлять лише близько 8% контенту, що потрапляє до користувачів за цим хештегом. Серед ключових дезінформаційних і маніпулятивних тем переважають ролики із зображенням застосування сили під час мобілізації⁵⁰.

Неправдиві повідомлення, виявлені під час цього моніторингового циклу, спрямовувались на отримання політичних дивідендів або економічної вигоди, а також на дискредитацію українських органів влади, зокрема, Президента України, українських політиків, волонтерів і військових, капеланів, мобілізації в Україні, а також на розпалювання ворожнечі стосовно “мігрантів”, що прибули до України тощо.

Для цього активно експлуатувались місцева проблематика, теми неефективності українських засобів боротьби з безпілотниками, незаконності дій українських органів влади, втручання у вибори, небойових смертей і захворювань серед українських військових, вчинення терористичного акту, міграції іноземців, дезінформації, енергетичної безпеки, просувались тези про необхідність територіальних поступок РФ тощо. Крім того, використовувалась тема благодійної та іншої фінансової допомоги.

Матеріали, що містять неправдиву чи маніпулятивну інформацію часто густо створені за допомогою штучного інтелекту.

Водночас, поширення неправдивої інформації, згенерованої штучним інтелектом, з подальшим її розвінчанням, застосовувалось також для виявлення недоліків чинних правил, політик і процедур, зокрема, пов’язаних із публікацією наукових статей та привернення до них уваги.

Зокрема, розповсюджувались такі повідомлення, що містили дез- та маніпулятивну інформацію:

- повідомлення голови Деснянської РДА щодо нібито нових правил проїзду мостом ім. Є.О. Патона, яке проілюстровано банером, що мав неправдивий зміст, і оформлення, подібне до офіційних повідомлень

⁵⁰<https://disinfo.detector.media/post/manipuliatyvni-tezy-pro-mobilizatsiiu-v-ukraini-z-iakymy-stykaiutsi-a-korystuvachi-tiktoku>

КМДА. Зокрема, його дизайн містив елементи, схожі на міську символіку, що могло посилити сприйняття інформації як офіційної⁵¹;

- згенерована штучним інтелектом фотографія, на якій зображено дерево нібито після обрізки його гілля, яка поширена працівницею Франківської районної адміністрації на “гарячій лінії” міста Львів на підтвердження факту виконання робіт з обрізки дерев. Львівська міська рада визнала помилку і притягнула працівницю до дисциплінарної відповідальності⁵²;
- згенерована за допомогою штучного інтелекту псевдонаукова стаття “Продовольча безпека малих островних держав в умовах постколоніального тиску: досвід Республіки Муріноа та уроки для України” для наукового журналу, яку прийняли до публікації⁵³;
- фейковий канал у соціальній мережі Telegram, який незаконно використовує назву та символіку оперативного командування “Південь”, на якому зловмисники публікують посилання на сумнівні ресурси, пропонують комерційні послуги та оголошують збори коштів від імені військового командування⁵⁴;
- створення фейкового каналу “Штаб Залужного” та поширення його контенту низкою популярних телеграм-каналів⁵⁵. Штаб-квартира Telegram у Дубаї заблокувала цей фейковий канал після звернень команди Валерія Залужного⁵⁶;
- поширення в підконтрольних російським пропагандистам телеграм-каналах повідомлень про те, що нібито Україна готує “хімічну провокацію, щоб звинуватити в цьому Росію”. Зокрема, стверджується, що Україна за підтримки НАТО закуповує хімікати в обсягах, що “перевищують оборонні потреби”, що начебто свідчить про підготовку до

⁵¹<https://www.facebook.com/mbakhmatov/posts/pfbid0MFdKK7AF3Xrvw13WmRz6Am9uETTT14C3gsT4oyShTyy4Ub3mbEzcRbMzzJwhUMHel>;

https://kyivcity.gov.ua/news/kmda_zvernulasya_do_natspolitsi_schodo_poshirennya_golovoyu_desny_ansko_rda_nedostovirno_informatsi/

⁵²https://city-adm.lviv.ua/news/government/u-miskii-radi-poiasnyly-sytuatsiiu-z-henerovanym-foto-u-vid_povidi-hariachoi-linii/

⁵³https://babel.ua/texts/125358-spravzhniy-profesor-kse-napisav-stattyu-pro-vigadanu-krajinu-murino-jiji-opublikuvav-naukoviy-zhurnal-yakim-keruye-soratsnicya-illi-kivi-i-robit-na-comu-biznes-istoriya-pov-na-absurdu-i-vidomih-imen?fbclid=IwY2xjawQXae5leHRuA2FlbQlXMAbicmlkETfVv2dFbG1sM01hdmFjaE9qc3J0YwZhchBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHlxOeJK9y88k-8TNmKk51CwUubqQcn8jLXsCLOGX5PYZVCC2alZn-hxWvEUR_aem_lj4gbV7bQY0xXVTn2RIncw

⁵⁴<https://www.facebook.com/OperationalCommandSouth/posts/pfbid0YaREg8LMTb4xUMmEAv8UbfvHQRUyBZeQ9Hwny1Ni5QHSRogSTaAqVp5dDftC4Zql>

⁵⁵<https://www.facebook.com/torop.oksana/posts/%D0%BF%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%BD%D1%96-%D0%B7%D0%BC%D1%96-%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B5-%D1%80%D0%B0%D0%B7-%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D1%89%D0%BE-%D1%86%D0%B5-%D0%B7%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%B-B-%D1%88%D1%82%D0%B0%D0%B1-%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%96-%D1%87%D0%B8-%D0%B2%D1%96%D0%BD-%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B6%D0%BD%D1%96%D0%B9-/10229732874978292/>

⁵⁶<https://detector.media/rinok/article/249835/2026-05-18-shtab-kvartyra-telegram-u-dubai-zablokuvala-feykovyy-kanal-pro-zaluzhnogo/>

створення зони хімічного ураження, - повідомив Інститут масової інформації⁵⁷;

- поширення у проросійському телеграм-каналі “Медведь” фейкового відео, у якому нібито начальник Тернопільської обласної військової адміністрації Тарас Пастух пропонує знизити призовний вік до 16 років. Відеоряд взяли із сюжету “Суспільне Тернопіль” про ремонт харчоблоків у школах, додавши до нього згенеровану штучним інтелектом аудіодоріжку, повідомив ІМІ з посиланням на свою представницю в Тернопільській області⁵⁸ та ЦПД при РНБО⁵⁹;
- повідомлення нібито від імені начальника Житомирської районної військової адміністрації Юрія Тарасюка з проханням перерахувати кошти на потреби Збройних Сил України, які зловмисники розсилають у застосунках WhatsApp, Viber та Messenger⁶⁰;
- фейкові листи від імені керівника Офісу Президента України Кирила Буданова⁶¹;
- фейкові листи від імені голови Держфінмоніторингу з вимогою здійснити “технічний платіж”, “завершальний переказ” чи будь-які інші платежі для розблокування, верифікації або отримання коштів⁶²;
- фейковий репортаж BBC, поширений у соцмережі X, з кадрами звернення президента Володимира Зеленського, яке він нібито записав у своєму кабінеті на тлі викраденої картини Поля Сезанна “Натюрморт з вишнями”, повідомив Детектор медіа з посиланням на France 24⁶³;
- фейковий акаунт під назвою “Чернівці Оперативні”, на якому поширюється неправдива інформація, про що попередила поліція Буковини, спростувавши розповсюджені ним повідомлення⁶⁴;
- фейк про нібито удар по будівлі Служби безпеки України, поширений російськими пропагандистськими ресурсами після російської дронової атаки 25 березня 2026 року на Вінницю. Зокрема, у повідомленнях стверджувалося, що там перебували співробітники СБУ, керівництво ЗСУ

⁵⁷<https://imi.org.ua/news/rosiya-poshyryuye-u-telegram-kanalah-bezdokazovyj-fejk-pro-himichku-prov-okatsiyu-ukrayiny>

⁵⁸<https://imi.org.ua/news/u-telegram-poshyryly-dypfejk-iz-golovoyu-ternopilskoyi-ova-pro-mobilizatsiyu-z-16-rokiv>

⁵⁹<https://t.me/CenterCounteringDisinformation/17636>

⁶⁰https://zhytomyrska-rda.gov.ua/news/1773998943/?fbclid=IwY2xjawQp9g9leHRuA2FlbQlXMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjlwMzkxNzg4MjAwODkyAAEeBvFFEIzwGQ7XNc_a7V1xpN7Qt1z3MQEqX20ho5YQTIHjbXQfDyxXaDWgN4_aem_OiP59656LChMP-PY4oIJMw

⁶¹<https://president.gov.ua/news/shahrayi-rozsilayut-fejkovi-listi-vid-imeni-kerivnika-ofisu-103977>

⁶²<https://t.me/ProninFilip/41>

⁶³<https://detector.media/infospace/article/249300/2026-04-25-u-sotsmerezhi-kh-poshyryuyut-fejkovyy-reportazh-bbc-shcho-povyazuie-zelenskogo-z-vkradenoyu-kartynoyu-sezanna/>

⁶⁴<https://internetua.com/policeiski-bukovini-viyavili-feikovii-akaunt-pid-nazvoua-csernivci-operativni->

та іноземні військові фахівці, - повідомив ІМІ з посиланням на вінницьке медіа “НаПарижі”⁶⁵;

- неправдиві повідомлення в російських Telegram-каналах про те, що Україна нібито “привласнює собі перемогу в Ірані”, для ілюстрації яких використовує зображення кадрів зі студії та логотипа українського телеканалу FREEDOM. Насправді в цей час в ефірі FREEDOM був матеріал про позицію Єврокомісії щодо погроз Росії країнам Балтії⁶⁶;
- у проросійських Telegram-каналах поширювались неправдиві повідомлення нібито від “місцевих мешканців” прифронтових міст Донеччини, які дякують російським військовим та розповідають, як начебто ховали своїх дітей від евакуації. У таких повідомленнях містяться нічим не підтверджені твердження про “злочини під час української евакуації”, “зникнення дітей” і навіть “чорну трансплантологію”⁶⁷;
- російські інформаційні ресурси поширюють фейкове відео, стилізоване під сюжет міжнародної телекомпанії Al Jazeera, в якому стверджується, нібито ОАЕ відмовляються від українських систем боротьби з безпілотниками через їхню “повну неефективність”. У відео також заявляється, що всі об’єкти, які нібито охороняли ці системи, були уражені, повідомив ЦПД при РНБО⁶⁸;
- у соцмережах поширювалось фейкове відео, на якому нібито українські військові обговорюють підготовку заворушення в Будапешті за сценарієм Майдану. Ролик подається як “злитий” з телефону українського військового. Це відео має ознаки постановки: особи в кадрі, які “планують Майдан у Будапешті”, одягнені у військову форму без знаків розрізнення; на кадрах не видно обличчя чи будь-яких деталей, за допомогою яких можна було б ідентифікувати людей чи місце зйомки; люди на відео говорять українською, але контекст і поведінка виглядають неприродно та штучно. Додає “театральності” й велика карта на стіні, на якій чітко видно напис “Будапешт”. Також важливо, що перші публікації ролика зафіксовані в акаунтах, які системно поширюють антиукраїнські наративи, співзвучні з російською пропагандою. Паралельно фіксується активізація проросійської мережі блогерів, які просувають наративи про нібито “втручання України у вибори” в Угорщині, повідомляє ЦПД при РНБО⁶⁹;

⁶⁵<https://imi.org.ua/news/pislya-ataky-na-vinnytsyu-rosiyski-propagandysty-vygadaly-udar-po-budivli-s-bu>

⁶⁶<https://uatv.ua/uk/povidomlennya-dp-mpiu-shhodo-vykorystannya-logotypa-i-zobrazhennya-studiyi-te-lekanalu-freedom-dlya-stvorenniya-rosijskogo-fejku/>

⁶⁷<https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/ru-propaganda-prodovzhuye-sproby-zirvaty-evakuaczi-yu-na-donechchini/>

⁶⁸<https://t.me/CenterCounteringDisinformation/17615>

⁶⁹https://t.me/CenterCounteringDisinformation/17684?fbclid=IwY2xjawRFwA1leHRuA2FlbQlXMAbicmlkETFMWXc5dmRvMjE1T0FmUjMyc3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHvoEKuwKEHH0v-fQ8MpJSkiTL0SYkVOJv04D6XOFdHAsZ8z03EAbne5Wv6Se_aem_N61p8PNyrBzwLfl1w8JYhw

- у TikTok поширювалось фейкове відео, на якому зображено чоловіка у військовій формі - начебто українського захисника, який заявляє про “масові небойові втрати” та “смерті у підрозділі через інфекцію”. Насправді це відео згенероване штучним інтелектом і є продуктом російської пропаганди. На записі помітні типові ознаки ШІ-генерації: неприродна міміка обличчя, нечітка артикуляція, розсинхрон між рухами губ і звуковою доріжкою, а голос має характерні “цифрові” інтонації⁷⁰;
- поширення дипфейків у соцмережах, які імітують відео українських військових з фронту, зокрема, відео, де “військовий” 28-ї ОМБр нарікає на відсутність ротації та провізії та про “примусову мобілізацію осіб з особливостями розвитку”. ЦПД зазначає, що ці відео є дипфейком, оскільки вони мають характерне “тремтіння” рис обличчя та роботизовану озвучку, або одне й те саме обличчя накладено на всіх персонажів відео. Ролики запускаються через “одноразові” профілі, після чого мережа ботів створює штучну активність у коментарях. Це дозволяє ролику потрапити в рекомендації українським користувачам і стати “доказовою базою” для російських медіа⁷¹;
- ru-пропаганда для дискредитації Сил оборони України поширює заяви про те, що українські капелани нібито беруть участь у формуванні “загороджувальних загонів” у ЗСУ, стверджуючи, що вони є “вихідцями з нацбатальйонів” та проходять підготовку за “інструкціями НАТО”. Як “докази” демонструється релігійна література, документація та українські військові нагороди, повідомив ЦПД⁷²;
- ЦПД повідомив про нову хвилю ШІ-фейків у соцмережах: за допомогою штучного інтелекту створено образи “пересічних українців”, які нібито просувають тези про необхідність територіальних поступок рф. В такий спосіб просувається головний меседж: “краще віддати стільки землі, скільки потрібно для миру, а на залишках будувати нове”. Для емоційного тиску використано низку маніпуляцій, зокрема перебільшення втрат і твердження про їхню “марність”⁷³;
- ЦПД заявив про масове поширення у соцмережах клікбейтних постів про нібито жертв теракту, що стався у Києві 18 квітня 2026 року, з використанням згенерованих штучним інтелектом зображень. Він звертає увагу, що у таких публікаціях показують нібито “обличчя загиблих”, однак вони не мають жодного стосунку до реальних людей. Часто такі дописи

⁷⁰<https://www.instagram.com/p/DXMXmZUgqh8/>

⁷¹<https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/rosiyany-zapustily-novu-hvylyu-dypfejkiv-dlya-dyskredytaciyi-zsu/>

⁷²<https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/fejk-pro-nibyto-uchast-ukrayinskyh-kapelaniv-u-formuvanni-zagorodzagoniv/>

⁷³<https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/shi-video-yak-instrument-kampaniyi-rf-iz-prosuvannya-terytorialnyh-postupok/>

супроводжуються посиланнями на сторонні сайти або використовуються для накрутки підписників і охоплень⁷⁴;

- клікбейтний фейковий ШІ-контент про мігрантів у Facebook. Для привернення уваги адміністратори сторінок використовують вигадані кричущі заголовки: “Мігранти напали на школяра, який повертався додому, і записували це на відео”, “З’явилося відео, як мігранти скидають український прапор” або “Мігрант дістав російські прапори, щоб продавати їх у парку Києва”. Усі ці публікації ілюструються зображеннями, згенерованими штучним інтелектом. Насправді жодна з описаних ними подій не відбувалася. Посилання під дописами не містять жодних обіцяних відеодоказів, а ведуть на сумнівні анонімні Telegram-канали. Таким недобросовісним методом власники цих ресурсів намагаються наростити аудиторію, повідомив Центр протидії дезінформації⁷⁵. Крім того, поширюється фейкове відео, в якому нібито мігрант закликає іноземців їхати до України⁷⁶;
- поширення у соціальних мережах дезінформаційного відео з використанням образу перекладачки жестової мови Тетяни Садовничої. Ролик створено за допомогою штучного інтелекту. В ньому перекладачку нібито показують з табличкою “Вам брешуть” під час економічного виступу президента⁷⁷;
- неправдива інформація про нібито роздачу “благодійних великодніх наборів” з грошовою виплатою від Українського Червоного Хреста спільно з ROZETKA у розмірі від 1900 до 5100 грн. тим, хто не отримав набір до минулого Великодня, про що повідомив Червоний Хрест України⁷⁸;
- неправдиві повідомлення про “нову допомогу” пенсіонерам у розмірі від 3200 до 5300 гривень нібито залежно від регіону проживання та трудового стажу. Для отримання виплати користувачам пропонували натиснути кнопку та “підтвердити область проживання”. У тексті також використовувалися маніпулятивні формулювання про “обмежений термін” отримання коштів. У Пенсійному фонді України офіційно заявили, що така інформація не відповідає дійсності⁷⁹;

⁷⁴<https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/klikbejt-na-tragediyi-shi-fejky-pro-zhertv-teraktu-u-kyye-vi/>

⁷⁵<https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/klikbejt-na-sluzhbi-voroga-fejkovyj-shi-kontent-pro-migrativ-u-facebook/>

⁷⁶<https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/fejk-pro-migranta-yakij-zaklykaye-yihaty-v-ukrayinu/>
⁷⁷<https://www.facebook.com/nataliya.lyashchenko/posts/pfbid02EEjqQSXy7q9VJhw6LJH5eNzJo8gKKbNvrpPXXbLpWvKiCo9D6QTSWYz7mCB2GmWQI>;

<https://zmina.info/news/u-merezhi-poshyryly-fejk-iz-perekladachkoyu-kyviv24-shi-vykorystaly-dlya-manipulyacziyi-v-efiri-prezydenta/>

⁷⁸https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1372944888210711&id=100064856371545&rdid=Yg7xG2sB0VyERCmA

⁷⁹<https://cyberpolice.gov.ua/article/fejkovi-nadbavky-do-pensiyi-zaklykayemo-ukrayincziv-ne-perexodyt-y-za-pidozrilymy-posylannamy-6743/>

- неправдиве повідомлення про продаж е-книги "Розвідка: анонімності не існує". Зокрема, одному з підписників Molfar Intelligence Institute запропонували купити електронну версію книги Molfar Intelligence Institute за ціною, вищою за паперову — 1500 гривень, а згодом видалили листування. Molfar Intelligence Institute наголосив, що електронної версії цієї книги, нового накладу чи англomовного видання наразі немає, усі оновлення щодо книги він публікує у соцмережах і ніколи не пише в особисті першим та не просить оплату на карту⁸⁰;
- використання згенерованого штучним інтелектом відео для вчинення шахрайства. Зокрема, чоловік у соцмережах знайшов оголошення про продаж сільськогосподарської техніки. "Продавець" запевняв, що трактор у чудовому стані та ще й за хорошою ціною та надіслав покупцю відео техніки, яке, як пізніше виявилось, згенероване штучним інтелектом. Повіривши шахраю, потерпілий перерахував на вказаний ним рахунок 172 тисячі гривень, після чого зв'язок обірвався⁸¹;
- створення учнями шостого класу фейкового акаунту у соцмережах та поширення на ньому відео з погрозами на адресу власного навчального закладу нібито "заради жарту"⁸²;
- створення фейкової сторінки у Facebook з використанням чужого фото (молодої дівчини) для вчинення шахрайства⁸³.

Дезінформація про Україну та українців продовжує розповсюджуватися й за кордоном. Зокрема, під час цього циклу моніторингу виявлено такі повідомлення:

- дезінформаційна кампанія в Угорщині, здійснена з використанням згенерованих ШІ зображень, з нібито українськими інкасаторами та їхнім вантажем, про що повідомив "Детектор медіа" з посиланням на угорське медіа Vastagbőr. Останнє зазначає, що фінансований партією угорського прем'єр-міністра Віктора Орбана "Фідес" таблоїд Ripost, опублікував два фейкових фото з нібито моментом затримання українських інкасаторів. На першому з них, створеному штучним інтелектом, видно два автомобілі, заповнені грошима та злитками золота, на другому - зображено нібито затриманих українців, які стоять на колінах. Видання також зауважило, що зазвичай дописи Ripost у фейсбуці мають у середньому від 10 до 200 вподобайок, проте в цьому випадку їх на

⁸⁰<https://www.facebook.com/molfar.institute/posts/pfbid02VbmthbhqNkZvPT4jjUAYczfcY2xfyWBWHA Cq9vgUyk6zXGdaopxpPmkPdagsM7dVl>

⁸¹<https://www.facebook.com/kam.pod.police/posts/pfbid0CUkLM75hxrQLyCjdBEGVpQnoDbK1q6ZBq NshBu5XdrNGqN9ThRNKz2CNn7cw3zd5l>

⁸²<https://internetua.com/-zaradi-jartu-povidomili-pro-napad-na-licei-u-kiyevi-pokarali-batkiv-dvoh-shesti-klasnikov>

⁸³https://kyiv.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=420192

момент публікації було 48 тисяч, і 99% із них — боти, які мають румунські або молдовські імена⁸⁴;

- масштабна дезінформаційна кампанія з дискредитації України в Європі, під час якої підконтрольні РФ ресурси поширювали нічим не підтверджені звинувачення України в “енергетичному тероризмі” через нібито прагнення заблокувати постачання енергоносіїв до Європи. Зокрема, безпідставно стверджувалось, що “енергетичний шантаж України загрожує європейцям”; що “Україна вимагає від європейських країн гроші, зброю та військовослужбовців для підтримки війни”; що “нафтопровід "Дружба" не має технічних дефектів, Україна шантажує Угорщину”; та що “Київ намагається перекрити постачання газу в Європу газопроводами "Турецький" та "Блакитний" потоки”, повідомив Центр протидії дезінформації при РНБО⁸⁵;
- мала місце бот-атака на офіційну сторінку Міністерства закордонних справ України у Facebook, яка супроводжувалась масовим розміщенням маніпулятивних коментарів під дописом, створеним на основі заяви міністра Андрія Сибіги про цінність українського військового досвіду і технологій у контексті іранського терору на Близькому Сході. В ній були задіяні профілі зі “словацькими” іменами, що мають ознаки ботоферми, а також профілі зі згенерованими ШІ фото, заблокованими та порожніми сторінками. Профілі з ознаками неавтентичності розміщували коментарі з образами на адресу міністра, а також просували маніпулятивні тези: “не можна експортувати військові технології, бо вони потрібні Україні”, “українські технології нікому не потрібні”, “не треба провокувати Іран” і “влазити в чужу війну”, повідомив Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки⁸⁶;
- російські інформаційні ресурси, посиляючись на Інститут вивчення війни (ISW), поширювали фейкову інформацію про нібито “падіння 304 українських БпЛА” на території країн Балтії та Фінляндії за три місяці. Такі дописи супроводжувались відео, стилізованим під сюжет одного з відомих європейських медіа, у якому зазначалось, що влада цих країн нібито замовчує численні інциденти з падінням українських дронів, руйнуваннями та постраждалими, повідомив ЦПД при РНБО⁸⁷.

⁸⁴<https://detector.media/infospace/article/248160/2026-03-07-rosiyska-propaganda-rozpochala-v-ugor-shchyni-novu-kampaniyu-dezinformatsii-proti-ukrainy/>

⁸⁵https://t.me/CenterCounteringDisinformation/17451?fbclid=IwY2xjawQiVXRleHRuA2FlbQlXMAbIcmIkETFZR2J1UlKxOHRyUEI4WkdGc3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODlwMDg5MgABHnoPCWkpi_pOD-0Y65RhlcWagtBCmkaTtSFjqGZuB1ODLMc5U0E0eE8QmLE7_aem_qlltmloW-uacbZ6sQFt76w

⁸⁶<https://spravdi.org/internet-boty-namagayutsya-dyskredytuvaty-dopomogu-ukrayiny-krayinam-blyzko-go-shodu-2-duplicate/#>

⁸⁷<https://cpd.gov.ua/international-direction/yevropa/fejk-pro-padinnya-304-ukrayinskyh-droniv-u-derzhavah-yevropy/>

Широке поширення дезінформації фіксується не лише в Україні чи щодо неї, але й загалом у всьому світі. Зокрема повідомлялось про таке:

- фінські видання Helsingin Sanomat (HS) та Ilta-Sanomat (IS) опублікували недостовірну інформацію про безпілотники, які впали на території Фінляндії, зазначивши, що дрони були російськими. Помилка була пов'язана з використанням штучного інтелекту. ШІ-інструмент помилково сформував заголовок до пресрелізу Міністерства оборони, вказавши на зв'язок із Росією, хоча в самому повідомленні відомства ця країна взагалі не згадувалася. Про це повідомив ІМІ з посиланням на фінського суспільного мовника Yle⁸⁸;
- міжнародна організація “Репортери без кордонів” (RSF) подала скаргу до суду на соціальну мережу Ілона Маска Х, заявивши, що політика платформи сприяє поширенню дезінформації, повідомив Детектор медіа із [посиланням](#) на сайт RSF⁸⁹.

СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ

Питання, пов'язані із свободою вираження поглядів під час війни, традиційно були у фокусі уваги експертів ППЛ під час третього циклу моніторингу. Особлива увага зверталась на повідомлення про погрози і тиск щодо журналістів і медіа, перешкоджання журналістській діяльності та інші проблеми, які не дозволяють реалізовувати свободу слова відповідно до європейських стандартів.

Зокрема, в цей період Міжнародна федерація журналістів (IFJ) оприлюднила [дослідження](#), яке стосується системного контролю за діяльністю журналістів через дедалі складніші технології цифрового спостереження. Воно демонструє, як практики, які колись обмежувалися ізольованими державними операціями, перетворилися на глобальну індустрію, що включає комерційних постачальників шпигунського програмного забезпечення, телекомунікаційну інфраструктуру та слабкий або відсутній нагляд⁹⁰.

ПОГРОЗИ, ТИСК НА ЖУРНАЛІСТІВ ТА МЕДІА, ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В період з березня по травень 2026 року мали місце факти погроз, тиску на журналістів та медіа, а також перешкоджання їхній професійній діяльності, а саме:

⁸⁸<https://imi.org.ua/news/finski-vydannya-hs-ta-is-opublikuvaly-nedostovirnu-informatsiyu-pro-drony-cherez-pomyлку-shi>

⁸⁹<https://detector.media/infospace/article/249102/2026-04-17-reportery-bez-kordoniv-podaly-novu-skarгу-na-sotsmerezhu-x-cherez-dezinformatsiyu/>

⁹⁰<https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/brave/article/global-ifj-study-exposes-worldwid-e-systemic-surveillance-of-journalists>

- воєнна кореспондентка Анна Калюжна заявила про тиск на неї, що мав місце одразу після критичного допису про керівництво Збройних сил України. Зокрема, за її словами, за ніч і пів дня вона отримала понад 150 повідомлень, здебільшого, від закритих або порожніх профілів, більшість з яких представлялись військовослужбовцями "225", а деякі - "знайомими знайомих". Ці дописи містили здебільшого мізогінні коментарі, як то: "іді варі борщі", "на кухню" тощо. Серед них були абсолютно однакові повідомлення, скопійовані з розсилки⁹¹. У зв'язку з цим вона написала заяву в поліцію. Правоохоронці відкрили кримінальне провадження за статтею 129 Кримінального кодексу України (Погроза вбивством), повідомив "Детектор медіа"⁹²;
- журналістка та блогерка Ольга Худецька отримувала погрози на свою адресу після того, як оприлюднила в соцмережі X інформацію щодо непрозорого використання коштів, зібраних медичним батальйоном "Госпітальєри", повідомив ІМІ⁹³. Народна депутатка від фракції "Європейська солідарність", командирка батальйону "Госпітальєри" Яна Зінкевич заявила про неприпустимість будь-якого тиску на журналістів та про підготовку депутатського звернення до Національної поліції, СБУ та РНБО щодо зазначених фактів⁹⁴;
- журналіст hromadske Денис Булавін заявив про цькування після виходу його матеріалу про напади на співробітників Територіальних центрів соціальної підтримки та комплектування⁹⁵;
- редакція TSN.ua заявила про тиск та погрози, які надходили протягом тижня після виходу одного з матеріалів редакції "Хапуга" на YouTube-каналі ТСН, який стосувався діяльності релігійних організацій в Україні. Йдеться про анонімні дзвінки та повідомлення із залякуванням, зокрема — із погрозами фізичної розправи на адресу однієї з журналісток⁹⁶;
- після виходу в світ на YouTube-каналі Bihus.info сюжету "Правда про "сувеніри" з U420: що показала експертиза?" його авторка - журналістка Світлана Стеценко зазнала інформаційної агресії в інтернеті. Зокрема, у коментарях зафіксовано ознаки технологічно зумовленого гендерного насильства (TFGBV), зокрема гендерну дезінформацію, дифамацію, сексизм, сексуалізоване цькування та мову ворожнечі, зазначили "Жінки в

⁹¹<https://www.facebook.com/AnZhulak/posts/pfbid02yzeJpFKgQhUN2AWkNKx5h5XwLdkbHiFhTEXbAdqHUgiRMyS5hbK8LgyCveen4sil>

⁹²<https://detector.media/infospace/article/248459/2026-03-20-politsiya-vidkryla-kryminalne-provadzhen-nya-cherez-pogrozy-voienkorts-anni-kalyuzhniy-za-statteyu-ne-povyazanoyu-z-zhurnalistiskoyu-diyal-nistyuu/>

⁹³<https://imi.org.ua/news/zhurnalistka-olga-hudetska-otrymuje-pogrozy-cherez-publikatsiyi-pro-gospitalyeryiv>

⁹⁴<https://www.facebook.com/yana.hospitallers/posts/pfbid0WZ8RHQJokH3RPPRwjmH1uZARfzHjvnjiZby7W9SCeujekj271PbyKPFsCH8aP4I>

⁹⁵<https://imi.org.ua/news/zhurnalist-hromadske-zayavyv-pro-tskuvannya-pislya-materialu-shchodo-ttsk>

⁹⁶<https://tsn.ua/ukrayina/vidkrytyy-lyst-pro-pohrozy-zurnalistam-ta-neprypustymist-tysku-3052775.html>

медіа”. Авторів сюжету називали “клоунами”, “журналіздами”, “конченими”, а журналістку — “крисою”, “шваброю”, “дурою”, “шляпой дурной”. Також щодо неї з’являлися коментарі, спрямовані на її зовнішність і приватне життя, зокрема питання про сімейний стан: “Світлана заміжня?”⁹⁷;

- журналіст-розслідувач “The Kyiv Independent” Данило Мокрик заявив, що народний депутат Олексій Гончаренко опублікував у соцмережах скрини з закритого чату мешканців будинку, де він проживає, що дозволяє ідентифікувати його місце проживання. За словами Мокрика, це наражає його на реальну небезпеку, зважаючи на характер його роботи — розслідування російських воєнних злочинів. У зв’язку з цим він звернувся із скаргою до Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова. 15 травня за результатами засідання Комітет вирішив передати матеріали звернення до Комітету з питань регламенту та депутатської етики, повідомила ZMINA⁹⁸;
- редакція “Texty.org.ua” заявила про нову інформаційну атаку з маніпуляцій та наклепів у соціальній мережі X за підтримки власника X Ілона Маска та російського пропагандиста Анатолія Шарія⁹⁹;
- журналістка “Texty.org.ua” Валерія Павленко повідомила про хвилю онлайн-цькування та агресивних коментарів у соцмережах після публікації одного з матеріалів редакції. За словами Павленко, під дописами та відео почали з’являтися коментарі із натяками на можливу небезпеку через її професійну діяльність, які можуть мати ознаки погроз, повідомила ZMINA¹⁰⁰;
- головна редакторка “Української правди” Севгіль Мусаєва у березні повідомила, що YouTube видалив розслідування журналіста “Української правди” Михайла Ткача “Хрещений батько “на удальонці”. Як “Українська правда” знайшла Андрія Єрмака, яке було опубліковано 6 лютого 2026 року, через скаргу. Увечері того ж дня відео повернули¹⁰¹;
- “Texty.org.ua” заявили, що їх сторінку на платформі BlueSky, яка має понад чотири тисячі підписників, з яких сотні іноземних журналістів, дослідників та активістів, було заблоковано без попередження після хвили

⁹⁷<https://wim.org.ua/materials/khvyliia-atak-yak-zhurnalistku-bihus-info-svitlanu-stetsenko-tskuiut-pislia-rozsliduvannia/>

⁹⁸<https://zmina.info/news/komitet-svobody-slova-peredav-do-etychnogo-komitetu-skargu-zhurnalista-mokryka-na-deputata-goncharenka-cherez-rozkryttia-mischya-jogo-prozhyvannya/>

⁹⁹https://texty.org.ua/fragments/114588/nova-informacijna-ataka-na-textyorgua-za-pidtrymky-ilona-maska-ta-anatoliya-shariya/?src=main&fbclid=IwY2xjawlztIJleHRuA2FibQlXMAABHScd6fD_EeRKB4FD2zam8_U4OHDnCTyDRA4RtzQfyj2NNJqAZ9GvBssdqA_aem_HzV6HtT6Z3Ve-PLIUo_Jg

¹⁰⁰<https://zmina.info/news/zhurnalistka-texty-org-ua-valeriya-pavlenko-zayavyla-pro-hvylyu-onlajn-czku-vannya-pislya-publikacziyi-rozsliduvannya/>

¹⁰¹https://www.pravda.com.ua/news/2026/03/09/8024574/?fbclid=IwY2xjawQbkjZleHRuA2FibQlXMAABHScd6fD_EeRKB4FD2zam8_U4OHDnCTyDRA4RtzQfyj2NNJqAZ9GvBssdqA_aem_HzV6HtT6Z3Ve-PLIUo_Jg

коментарів прихильників угорського прем'єра В. Орбана. Видання також повідомило, що завдяки розголосу акаунт було відновлено¹⁰²;

- Facebook видалив допис голови правління Суспільного Мовлення Миколи Чернотицького про те, що російські війська дроном пошкодили будівлі філії Суспільне Одеса 28 березня 2026 року, повідомив ІМІ¹⁰³;
- Facebook видалив допис представниці “Інституту масової інформації” у Запорізькій області Наталії Виговської про річницю смерті батька, мотивуючи це тим, що він містить мову ненависті. Зокрема, в тексті йшлося про те, що їй соромно за своє горе перед “кожним і кожною, хто в цій жажливій війні втратив дітей, і чоловіків і дружин і батьків, коли це неприродно, несправедливо, неможливо, бо з тим, що робить рсня в Україні, не може бути ніякої справедливості”, повідомив ІМІ¹⁰⁴;
- Facebook заблокував допис воєнного кореспондента телеканалу “Еспресо”, а нині військового Артема Лагутенка про російську атаку на Запоріжжя, внаслідок якої була зруйнована його квартира, а хлопець, який її орендував, загинув;
- Facebook повідомив про видалення фото профілю журналіста, а нині військового ЗСУ Валерія Калниша, на якому він у військовій формі. Приналежність до ЗСУ прирівняли до приналежності до небажаної організації, повідомив Валерій Калниш¹⁰⁵, у зв'язку з чим його акаунт перебував у тіншовому бані¹⁰⁶;
- Instagram заблокував сторінку журналістки з Дніпра Марії Ткачової після масових скарг від підписників неповнолітнього блогера Тимофія Потеряйла, відомого в соцмережах як Кучер. Перед цим блогер закликав свою аудиторію скажитися на акаунт журналістки після публікації **відео** про його діяльність і ймовірні правопорушення, повідомив ІМІ¹⁰⁷;
- “Репортери без кордонів” закликали українську владу провести незалежне та ретельне розслідування перешкоджання журналістській діяльності О. Мудрої, яке триває вже понад вісім місяців, встановити осіб, відповідальних за кампанію наклепу проти неї. Організація зауважила, що викриття, [опубліковані](#) українським розслідувальним медіа NGL.media

¹⁰²https://texty.org.ua/fragments/117113/storinku-textyorgua-zablokuvaly-na-bluesky-pislya-xvyli-xejtu/?fbclid=IwY2xjawQuJEJleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETFOb0RWb0tJVDRlcTNwdGpic3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODlwMDg5MgABHvcy7DY6Gv_QkN7vRklsvFWIm3l8ee4Jv-eoNkojZh5b7oRSYe w9ZmoFXPi- aem_hUblGeIVDPSMAqZgL-Th9Q

¹⁰³<https://imi.org.ua/news/facebook-vydalyv-dopys-golovy-pravlinnya-suspilnogo-pro-rosiysku-ataku-na-filiyu-suspilnogo>

¹⁰⁴<https://imi.org.ua/news/facebook-vydalyv-dopys-predstavnytsi-imi-pro-richnytsyu-smerti-batka>

¹⁰⁵<https://www.facebook.com/kalnysh/posts/pfbid02NBNjti6XUTQC9TJTUaXFK1ChSRMcBxM7ADG6dsHbFRvgTxFwJftqaNBDBUpdUkpLI>

¹⁰⁶<https://www.facebook.com/kalnysh/posts/pfbid02aJFoyRy2rZhAiVWxuSvfpsRjYJspP2LbhAUZpheWfvowDJBBCU1KjsQ2oyPmqnqinl>

¹⁰⁷<https://imi.org.ua/news/instagram-zablokuvav-storinku-zhurnalistky-pislya-hvyli-skarg-vid-pidpysnyki-v-dniprovskogo-blogera>

та підтверджені "Репортерами без кордонів" (RSF), ставлять під сумнів ефективність розслідування, яке проводиться поліцією¹⁰⁸;

- рівненська поліція відкрила кримінальне провадження щодо перешкоджання професійній діяльності журналістки "Четвертої влади" Мирослави Приймак лише після звернення голови комітету Верховної Ради з питань свободи слова Ярослава Юрчишина¹⁰⁹;
- журналістам "Слідства.Інфо" намагалися розбити камеру під час зйомки сюжету¹¹⁰;
- депутат Володимирської міської ради на Волині напав на знімальну групу видання "Сила правди". У присутності поліцейських депутат вихопив і викрав мобільний телефон у журналістки Наталки Коваль. Журналісти написали заяву до поліції через перешкоджання журналістській діяльності, повідомив ІМІ¹¹¹.

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА СВОБОДУ СЛОВА. КАМΠΑНІЇ ДИСКРЕДИТАЦІЇ

У квітні 2026 року некомерційна організація What to Fix оприлюднила [дослідження](#), в якому повідомила про те, що Facebook, YouTube, TikTok та X укладали угоди про монетизацію з особами, що мають проросійські облікові записи, які перебувають під санкціями ЄС за їхню залученість до інформаційних маніпуляцій і втручань (FIMI). Більшість із них залишалися активними станом на квітень 2026 року¹¹².

Мали місце цілеспрямовані кампанії дискредитації на анонімних вебресурсах. Зокрема, повідомлялось про таке:

- народний депутат Ярослав Железняк заявив про інформаційну атаку проти себе та показав механіку її поширення. За його словами, вигадану історію про кримінальне провадження проти нього спочатку опублікували маловідомі телеграм-канали, після чого її синхронно підхопили більші ресурси та сайти, ймовірно, пов'язані між собою. Депутат вважає, що кампанію організували через мережу посередників і платних розміщень, а її структура повторює типові сценарії дискредитації опонентів,

¹⁰⁸<https://rsf.org/en/ukraine-probe-smear-campaign-against-environmental-journalist-olena-mudra-stalls>

¹⁰⁹https://4vlada.com/politsiia-rozsliduie-tysk-na-zhurnalistku-chetvertoi-vlady-myroslavu-prymak_-spravu-vidkryly-pislia-vtruchannia-nardepa

¹¹⁰<https://www.slidstvo.info/news/pereproshuiu-za-intsydent-zhurnalistam-slidstva-info-namahalysia-rozbyty-kameru-pid-chas-zyomky-u-silradi/>

¹¹¹<https://imi.org.ua/news/zhurnalistka-syly-pravdy-zayavyla-shcho-deputat-vidibrav-yiyi-yedynyj-telefon>

¹¹² https://drive.google.com/file/d/1L1tmswIS_yv7hTLFwNKjAP9aVRRaEQ2A/view;
<https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/39271/2026-05-25-prorosiyski-akaunty-povyazani-z-lyudmy-pid-sanktsiyamy-ies-mayut-dostup-do-monetyzatsii-u-feysbuku-yutubi-tiktoku-y-x-doslidzhennya/>

повідомило видання ZMINA¹¹³ із посиланням на ютуб-канал “Залізний нардеп”¹¹⁴;

- інформаційна онлайн-атака на видання “Слідства.Інфо”, про що заявила його головна редакторка Настя Станко. Упродовж 30 хвилин на низці сайтів, зокрема УНІАН, “Главред” та “Українські новини”, вийшли ідентичні новини на основі фейсбук-допису блогера Михайла Шнайдера зі звинуваченнями в бік керівниці “Слідства.Інфо” Анни Бабінець. Про цей інцидент повідомив Детектор медіа¹¹⁵.

ОБМЕЖЕННЯ СВОБОДИ ВИРАЖЕННЯ З БОКУ РОСІЇ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ ТА ЩОДО ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Під час моніторингу виявлено немало повідомлень про подальше впровадження обмежень свободи вираження поглядів російською владою на тимчасово окупованих територіях України, а саме:

- московський міський суд (Росія) заочно засудив до 13 років колонії загального режиму медіаекспертку Інституту масової інформації (ІМІ) Ірину Земляну, щодо якої було сфабриковано кримінальну справу про напад на посла Росії в Польщі Сергея Андрєєва у Варшаві у 2022 році. Земляну визнали винною у вчиненні нападу на представника іноземної держави для ускладнення міжнародних відносин (ч. 2 ст. 360 КК РФ); розпалюванні ненависті та ворожнечі із застосуванням насильства (пп. “а” та “в” ч. 2 ст. 282 КК РФ); поширенні так званих фейків про російську армію (п. “д” ч. 2 ст. 207.3 КК РФ), повідомив ІМІ. Ірина Земляна заявила, що вирок має політичний характер і є частиною кампанії тиску, а справа є повністю сфабрикованою¹¹⁶;
- Південний окружний воєнний суд Ростова-на-Дону засудив до 26 років колонії суворого режиму адміністратора телеграм-каналу “Мелітополь — це Україна” Олександра Малишева, визнавши його винним у нібито “участі в терористичній спільноті, шпигунстві і теракті”¹¹⁷;
- Південний окружний військовий суд РФ засудив 56-річну мешканку Херсонської області Раїсу Сероглазову до п’яти з половиною років позбавлення волі через коментар у соцмережах із закликом завдати удару по російському контрольно-пропускному пункту на в’їзді до

¹¹³<https://zmina.info/news/vid-anonimnyh-kanaliv-do-velykyh-resursiv-yak-rozganyaly-fejk-pro-nardepa-yaroslava-zheleznyaka-vidomogo-antikorupcziynoyu-diynalnistyu/>

¹¹⁴ https://www.youtube.com/watch?v=d8ywiV_vAlA

¹¹⁵<https://detector.media/infospace/article/250111/2026-05-28-informatsiyna-ataka-na-slidstvoinfo-mai-e-na-meti-dyskredytuvaly-media-nastya-stanko/>

¹¹⁶<https://imi.org.ua/news/u-rosiyi-ekspertku-imi-irynu-zemlyanu-zaочно-zasudyly-do-13-rokiv-vona-n-azyvaye-spravu-sfabrykovanoyu>

¹¹⁷<https://detector.media/infospace/article/249401/2026-04-29-rosiya-zasudyly-administratora-telegram-kanalu-melitopol-tse-ukraina-oleksandra-malysheva-do-26-rokiv-uvyaznennya/>

окупованого Криму, повідомила ZMINA із [посиланням](#) на ініціативу “Трибунал. Кримський епізод”¹¹⁸;

- в окупованому Севастополі російські силовики передали до суду кримінальну справу проти 59-річного громадянина України, якого звинувачують у коментарях в інтернеті - начебто він публікував у проукраїнських чатах заклики “до вбивства росіян”¹¹⁹, а також затримали студента технікуму, якого підозрюють у нібито закликах до “екстремістської діяльності” в інтернеті¹²⁰. Про це повідомила ZMINA;
- міністерство юстиції Російської Федерації внесло українського журналіста й блогера Дениса Казанського до реєстру “іноагентів”. Сам Казанський також [підтвердив](#) цю інформацію у своєму телеграм-каналі, повідомив ІМІ з [посиланням](#) на російський ресурс “Медиазона”¹²¹;
- російська влада, ймовірно, почала гальмувати Telegram на окупованих територіях – хоча раніше в уряді РФ заявляли, що зроблять виняток для так званої “зони СВО”. Про уповільнення проєкту Радіо Свобода “Донбас Реалії” повідомили жителі окупованих територій¹²²;
- на тимчасово окупованій території Луганської області росіяни продовжують обмежувати доступ до засобів зв’язку — зокрема, блокують месенджер Telegram і VPN-сервіси. Водночас, довідки про інвалідність, виписки актів МСЕК та індивідуальні програми реабілітації переведені у цифровий формат, повідомило видання ZMINA¹²³.

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Під час моніторингу зафіксовано низку випадків, які стосуються існуючих чи ймовірних порушень права на приватність у цифровому середовищі. Серед них незаконний збір, незаконне поширення та використання персональних даних, а також погрози та інші ризики розкриття такої інформації.

НЕЗАКОННИЙ ЗБІР ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

В моніторинговий період виявлено такі повідомлення про незаконний збір персональних даних:

- киянка Ірина Харациді-Логінова кілька місяців намагалась довести, що її безпідставно внесли до реєстру військовозобов’язаних. Жінка не має

¹¹⁸<https://zmina.info/news/zhytelku-hersonshhyny-u-rf-zasudyly-do-realnogo-terminu-cherez-komentari-u-merezhi/>

¹¹⁹<https://zmina.info/news/u-sevastopoli-sudytymut-59-richnogo-cholovika-cherez-nibyto-komentari-v-proukrayinskyh-chatah/>

¹²⁰<https://zmina.info/news/u-sevastopoli-zatrymaly-23-richnogo-studenta-cherez-komentari-v-merezhi/>

¹²¹<https://imi.org.ua/news/rosiya-vyznala-ukrayinskogo-zhurnalista-ta-blogera-denysa-kazanskogo-ino-agentom>

¹²²<https://www.radiosvoboda.org/a/news-okupovani-terytoriji-problemy-z-telegram/33710682.html>

¹²³<https://zmina.info/news/na-okupovaniy-lugansshhyni-blokuyut-mesendzhertelegram-i-vpn-servisy/>

медичної чи фармацевтичної освіти та добровільно не ставала на облік у територіальному центрі комплектування (ТЦК)¹²⁴;

- начальник Головного слідчого управління СБУ Андрій Швець в інтерв'ю для "Цензор.нет" заявив, що до одного із замахів на Стерненка виявився причетним співробітник поліції, який за допомогою системи міського відеонагляду "Безпечне місто" збирав і передавав інформацію про місця перебування жертви¹²⁵;
- сервіс онлайн-бронювання Booking.com підтвердив витік даних користувачів. За інформацією компанії, сторонні особи могли отримати доступ до імен, email-адрес, номерів телефонів і деталей бронювань клієнтів, повідомила LIGA.net із посиланням на [повідомлення TechCrunch](#)¹²⁶;
- аудит, проведений каліфорнійською компанією webXray, поставив під сумнів ефективність банерів згоди на cookies, які мали б дозволяти користувачам відмовлятися від відстеження. Згідно зі [звітом](#), навіть після натискання "відхилити" багато сайтів і рекламних сервісів усе одно встановлюють cookies та продовжують збирати дані, пише Межа з посиланням на TechSpot. Результати дослідження підсилюють занепокоєння щодо реального рівня захисту приватності користувачів в інтернеті¹²⁷.

НЕЗАКОННЕ ПОШИРЕННЯ ТА ІНШЕ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

У цей моніторинговий період також виявлено повідомлення, яке можна віднести до так званої "mal-information" (правдивої, але шкідливої інформації). Зокрема, мова йде про таке:

- співзасновник monobank Олег Гороховський опублікував у одній із соціальних мереж фото користувачки банку, зроблене під час відеоверифікації¹²⁸. У зв'язку з цим Уповноважений Верховної Ради з прав людини Дмитро Лубінець оголосив про перевірку обставин можливого порушення законодавства щодо захисту персональних даних і

¹²⁴<https://zmina.info/news/kyyanku-bez-pidstav-vnesly-do-reyestru-vijskovozobov'yazanyh-i-ogolosyly-v-rozshuk-za-uhylennya-vid-sluzhby/>

¹²⁵<https://censor.net/ru/resonance/3611714/nachalnik-golovnogo-sl-dchogo-upravl-nnya-sbu-andr-yi-s-hvets>

¹²⁶<https://tech.liga.net/ua/other/news/khakery-otrymaly-dostup-do-danykh-kliientiv-booking-detali-intsydentu>

¹²⁷ <https://mezha.ua/news/doslidzhennya-knopka-vidhiliti-cookies-chasto-ne-pracyuye-310329>

¹²⁸<https://suspijne.media/1260918-spivzasnovnik-monobank-opublikuvav-foto-klientki-cerez-nibito-por-rf-prote-divcina-zaperecue-so-vidomo/>

банківської таємниці¹²⁹. Крім того, відповідних пояснень від згаданого банку вимагав НБУ¹³⁰.

Повідомлялось також про інші факти незаконного збору, використання чи розкриття персональних даних, а саме:

- шведські та кенійські журналісти виявили, що використання розумних окулярів Ray-Ban від Meta може призводити до порушення приватності. Зокрема, на відео, які надходять від осіб, що їх використовують, трапляється дуже особиста інформація: від реквізитів банківських карток до відвідування вбиральні або заняття сексом. При цьому робота ШІ-асистента передбачає опрацювання голосових записів, тексту, зображень і відео, що здійснюється автоматично, і користувач не може від цього відмовитись. Відсутня також чітка інформація про місце, термін зберігання цих даних, осіб, які мають до них доступ, повідомляє ІМІ з посиланням на **матеріал**, опублікований на сайті Svenska Dagbladet¹³¹;
- компанія Meta планує припинити з 8 травня 2026 року використання наскрізного шифрування в особистих повідомленнях користувачів інстаграму, що означає, що вона бачитиме вміст усіх листувань. Таке рішення пояснюється низьким рівнем використання цієї функції та наявністю альтернативи - можливістю обміну повідомленнями з наскрізним шифруванням у WhatsApp¹³².

III. МОНІТОРИНГ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У СПРАВАХ ПРО ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

СПРАВИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

ДРІБНЕ ХУЛІГАНСТВО

Стаття 173 КУпАп встановлює адміністративну відповідальність за дрібне хуліганство, тобто нецензурну лайку в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян.

Одну із таких справ розглянув 25 березня 2026 року Охтирський міськрайонний суд Сумської області (справа № 583/844/26). Відповідно до протоколу про

¹²⁹<https://www.facebook.com/dmytro.lubinets/posts/pfbid02gCwSwXTapS42Bot2wP994jt2wJzVrXo3iCcXRzHRtVTQj1mqfxmCXEdHZMVD24x6l?rdid=1OecqPpiCFzEzID2#>

¹³⁰https://epravda.com.ua/finances/nbu-vimagaye-poyasnen-vid-monobank-shchodo-publikaciji-foto-kli-yentki-gorohovskim-819073/?_gl=1*1mq7b5*_ga*MTA1NjU0MzExNC4xNzQ0MzY5MTk4*_ga_6ELQ7YCNBS*czE3NzMyNDY5Mjgkbzc4NiRnMCR0MTc3MzI0NjkyOCRqNjAkBDaKaDA.*_ga_NCF7J07BLC*czE3NzMyNDY5MjgkbzgwJGcwJHJQxNzczMjQ2OTI4JGo2MCRsMCRoMA

¹³¹<https://imi.org.ua/news/rozsliduvannya-zhurnalisty-vyyavyly-shcho-shi-okulyary-meta-zbyrayut-chutl-yvi-dani-korystuvachiv>

¹³²<https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/39079/2026-03-18-instagram-vymkne-naskrizne-shyfruvannya-v-osobystykh-povidomlennakh/>

адміністративне правопорушення чоловік звинувачувався у тому, що він умисно опублікував на своїй сторінці соціальної мережі Facebook відеозапис у якому висловлювався нецензурною лайкою та образливими словами в бік міського голови м. Охтирка.

Суд закрити провадження у цій справі у зв'язку з відсутністю в діях особи складу адміністративного правопорушення. Оцінивши матеріали справи та доданий до протоколу відеозапис, він зробив наступні висновки та навів такі аргументи:

- обов'язковою ознакою цього діяння є місце його вчинення, яке має бути "громадським"; "громадським місцем" необхідно вважати вільну в доступі необмеженому колу осіб **територію** нежитлового та невиробничого призначення, яка використовується для задоволення особистих потреб, у межах якої здійснюється державне регулювання суспільних відносин з охорони громадського порядку. Громадське місце є публічним і знаходиться у вільному доступі для необмеженого кола осіб, незалежно від соціальної, групової чи іншої належності й без будь-яких спеціальних дозволів.
- соціальні мережі є структурами, утвореними індивідами або організаціями, які відображають різноманітні зв'язки між ними через різні соціальні взаємовідносини. Він **прирівняв територію до простору потенційного перебування людей**, куди кожен з них може потрапити вільно. При цьому суд зауважив, що громадські місця визначаються з метою врегулювання правовідносин, що виникають за межами приватних просторів, де правовий стан і сама можливість перебування окремих громадян обмежена загальним законом чи заснованими на законі приватними нормами. Виходячи з цього зроблено висновок: є всі необхідні підстави **визнавати соціальні мережі, чати, форуми та блоги громадським місцем при вчиненні індивідами адміністративних правопорушень і злочинів, що посягають на громадський порядок**.
- інтернет-ресурс, як Facebook, повністю відповідає наведеним критеріям віртуального спілкування, де має бути забезпечений громадський порядок, адже в сучасному світі все більше людей приєднується до спілкування у віртуальному світі;
- відсутня суб'єктивна сторона зазначеного адміністративного правопорушення, яке необхідно відрізняти від схожих, таких як самоправство, приниження гідності, нанесення побоїв, або інших проступків, які мають наслідком адміністративну, цивільну чи кримінальну відповідальність:
 - поширена у мережі Facebook інформація в силу свого змісту не містить будь-яких закликів до порушення громадського порядку; вона є не фактичним твердженням, а є оціночним судженням, які не підлягають спростуванню чи доведенню їх правдивості/неправдивості;

- потерпілий є міським головою м. Охтирка, тобто є головною посадовою особою територіальної громади міста Охтирки, що був обраний відповідною територіальною громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі;
- стаття 30 Закону України “Про інформацію” забороняє притягувати до відповідальності за висловлення оціночних суджень. Водночас, вона встановлює, що у разі висловлення суб’єктивної думки в брутальній, принизливій чи непристойній формі, що принижує гідність, честь чи ділову репутацію, на відповідну особу може бути покладено обов’язок відшкодувати завдану моральну шкоду;
- честь, гідність і ділова репутація є особистими немайновими благами, які охороняються цивільним законодавством (ст. 201 ЦК України), а відповідна судова практика їх захисту повинна враховувати роз’яснення Пленуму Верховного Суду, положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та рішення Європейського суду з прав людини;
- межі “допустимої інформації” щодо посадових та службових осіб можуть бути ширшими, порівняно з межами такої ж інформації щодо звичайних громадян.

З огляду на вищевикладене, суд зробив висновок, що в матеріалах справи відсутні належні та допустимі докази, які б свідчили про те, що особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, вчинила дії (поширення інформації у інтернет мережі), спрямовані на порушення громадського порядку та спокою громадян з хуліганських мотивів¹³³.

Рішення суду у цій справі особливо важливе тим, що в ньому ґрунтовно, на відміну від багатьох інших, описаних попередніх звітах ППЛ, аргументується необхідність застосування оновленого підходу до тлумачення термінології. Зокрема, пропонується відхід від вузького, розробленого в часи аналогового світу, тлумачення поняття “громадське місце”, виключно як території, доступної широкому загалу, і поширення його на весь віртуальний простір.

Звертає увагу й те, що завдяки ґрунтовному аналізу суд відмежував дрібне хуліганство від інших правопорушень, зокрема, цивільно-правових, які посягають на честь, гідність і ділову репутацію.

На те, що суди дедалі частіше розглядають інтернет як громадське місце, вказують й висновки у справі № 708/354/26. Тут особа звинувачувалась у вчиненні дрібного хуліганства у зв’язку з поширенням в соціальній мережі “Фейсбук” та мобільному застосунку “Вайбер” образливих висловлювань стосовно іншої особи - вчительки своєї дитини - через тривалий конфлікт з останньою. У своїй постанові суд зробив наступні висновки:

¹³³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135184460>

- буквальне тлумачення норм чинного законодавства дає можливість визначити як громадське місце частину будь-якої будівлі, споруди або території, яка доступна чи відкрита для населення вільно, за запрошенням або за плату, постійно чи періодично. Це місця масового скупчення людей, такі як вулиці, парки, транспорт, магазини, під'їзди, де діють правила громадського порядку;
- поширення дописів у соціальних мережах та інтернет спільнотах (групах), за своєю суттю та значенням може бути кваліфіковано як образливе чіплення до громадян, та визнано таким, що порушує громадський порядок і спокій громадян;
- наведені висновки суду обумовлені тим, що постійний розвиток цифрових технологій трансформує та істотно змінює способи спілкування між людьми, внаслідок чого “цифрове спілкування” шляхом розміщення постів і дописів у соціальних мережах та різноманітних онлайн групах може за своєю кількістю та тривалістю перевищувати так зване “живе” спілкування під час особистих зустрічей. Крім того слід урахувати, що спілкування із використанням сучасних технологій дає можливість охопити більшу аудиторію та донести до її відома власні погляди, думки, емоції, які у свою чергу можуть мати як позитивний, так і негативний характер. Відповідно їх оприлюднення шляхом публікації та поширення у мережі Інтернет може мати позитивні або негативні наслідки для інших. В залежності від форми спілкування у мережі Інтернет, змісту та характеру висловлених думок і суджень, залежить реакція інших учасників таких груп чи спільнот. Окремо суд зауважує, що нецензурна лайка або образливе чіплення до громадян у громадському місці, вчинене кимось особисто, може мати певне негативне значення у момент вчинення такої дії. У свою чергу поширення нецензурної лайки або висловлювань, які мають характер образливого чіплення до окремих учасників онлайн спільноти, мають негативні наслідки та порушують нормальні умови праці та відпочинку громадян, повагу до їх честі, людської гідності та громадської моралі протягом тривалого періоду часу, який охоплює увесь час розміщення такої публікації до моменту її видалення, відповідно наявне триваюче порушення громадського порядку. Надаючи такі висновки суд урахував, що після розміщення публікації у соціальній мережі кожен учасник цієї спільноти отримує можливість ознайомитися із нею відразу, дослідити її зміст через декілька днів після публікації, або ж ознайомлюватися із нею щоденно під час скролінгу сторінки цієї соціальної мережі (або онлайн спільноти). Відповідно “відсутні” під час оприлюднення такого допису учасники все одно матимуть можливість ознайомитися із нею та дослідити її зміст, що має істотну відмінність від вчинення аналогічних дій під час вербального спілкування, коли інформація поширюється одноразово та лише одночасно із її проголошенням;

- наслідками здійснення таких дій є безпосереднє посягання на суспільні відносини у сфері охорони громадського порядку, оскільки особа, яка стала умовною “жертвою” такої публікації, після її оприлюднення фактично кожен день усвідомлює, що серед оточуючих можуть перебувати і фактично перебувають учасники відповідної онлайн спільноти, серед якої була поширена негативна для неї та образлива інформація, і учасники спільноти із нею ознайомлені. Таким чином порушення громадського порядку продовжується та має суттєві негативні наслідки для особи, якої вона стосується.

Суд визнав жінку, що притягувалась до адміністративної відповідальності, винною у вчиненні дрібного хуліганства і застосував до неї штраф у розмірі 3 (трьох) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 51 грн (п'ятдесят одну гривню)¹³⁴.

В іншій справі № 514/339/26 неповнолітній (віком від 16 до 18 років) обвинувачувався у тому, що він з хуліганських мотивів здійснив поширення через соціальну мережу Instagram фотознімків неповнолітньої дівчини у спідній білизні, які супроводжувались принизливим та неправдивим написом про надання нею інтимних послуг. Його дії кваліфіковано як дрібне хуліганство, оскільки він вживав “нецензурну лексику”, чим виявив явну неповагу до суспільства та принизив честь та гідність дівчини.

Суд зауважив, що розповсюдження зазначеної інформації відбулось в соціальних мережах, до яких є вільний доступ необмеженого кола осіб. Тому, на його думку, останні можуть бути визнані громадським місцем.

Суд також погодився із тим, що в діях згаданого неповнолітнього є склад дрібного хуліганства, хоча його мати пояснила вчинок сина тим, що її син підтримував стосунки із вищезгаданою неповнолітньою дівчиною, але потім вони розсварились і син поширив фото цієї дівчини в негліже через образу на неї. Ні поліцейські, які складали протокол про адміністративне правопорушення, ні суд не розглядали цю ситуацію як вчинення сексуального домагання (стаття 173-7 КУпАП). За вчинення дрібного хуліганства суд застосував до неповнолітнього правопорушника захід впливу у виді попередження¹³⁵.

У справі № 279/3122/26 суд визнав неповнолітнього винуватим у вчиненні дрібного хуліганства у зв'язку з тим, що він створив в соціальній мережі Тік-Ток загальнодоступний акаунт, в якому опублікував вісім змонтованих коротких відеороликів з фотографіями учасників освітнього процесу - трьох вчителів, використавши їх фото без їхньої згоди (дозволу). Роліки містили образливий та принижуючий зміст та нецензурну лайку. Після цього він поширив відео у вільному доступі для ознайомлення сторонніми особами. До нього суд також застосував адміністративне стягнення у виді попередження¹³⁶.

¹³⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135909329#>

¹³⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135959671>

¹³⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136498691>

Таким чином, описана судова практика показує, що суди сформували сталий підхід до тлумачення поняття “громадське місце”, поширивши його в тому числі й на інтернет. З аргументами, наведеними судами, можна погоджуватись чи ні. Але найважливішим, на наш погляд, є те, що ці аргументи ґрунтовні, адекватні викликам сьогодення, що вони враховують широке використання цифрових технологій. Необхідність регулювання суспільних відносин із врахуванням стану використання цифрових технологій та їхнього впливу на суспільне життя, на наш погляд, є беззаперечною. А тому важливо мати якомога більше аргументів як “за”, так і “проти”, щоб забезпечити належний правовий захист у цій сфері.

Наостанок, варто зауважити, що були й інші справи про дрібне хуліганство. Одна з них пов’язана з тим, що неповнолітня, перебуваючи на Алеї Пам’яті в парку, брала участь у зйомці музичного ролика під російськомовну музику на фоні фотокарток загиблих, який в подальшому поширила через Instagram. Такі дії дівчини визнано “іншими подібними діями”, що порушують громадський порядок і спокій громадян, у зв’язку з чим на неї накладено адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 51 (п’ятдесят одну) гривню¹³⁷.

НЕПРАВДИВІ ЧУТКИ

Під час третього циклу моніторингу також виявлено рішення у справах про адміністративне правопорушення за статтею 173-1 КУпАП (поширювання неправдивих чуток, що можуть викликати паніку серед населення або порушення громадського порядку).

Суд встановив, що жінка, маючи тривалий конфлікт з іншою особою, поширила щодо останньої в месенджері “Телеграм” та у соціальній мережі “Фейсбук” “неправдиві чутки”. Зокрема, вона оприлюднила фотографію із написами: “Вбивця”, “Вбивці серед нас”. Її визнали винною у вчиненні зазначеного правопорушення та оштрафували на 255 гривень. Особливістю цієї справи є те, що суд встановив, що поширення зазначеної інформації мало реальні наслідки у виді порушення громадського порядку та паніки серед родичів і знайомих потерпілої, яка має статус ФОП.¹³⁸ Втім, у постанові не наведено жодної обставини, яка б підтвердила існування таких наслідків, та відповідних доказів їх настання.

Скупа аргументація цього рішення, на жаль, не дозволяє зрозуміти, чи намагався суд відмежувати зазначене правопорушення від інших дій, за які передбачена цивільно-правова чи інша відповідальність, чому він зробив висновок про поширення небезпечних чуток, а не банальних пліток про певну фізичну особу.

¹³⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135970119>

¹³⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136459828>

В іншій справі, відповідно до протоколу про адміністративне правопорушення, чоловіка звинуватили у поширенні неправдивих чуток, яке полягало в тому, що він, використовуючи власний аккаунт у соціальній мережі “Фейсбук” у одній із загальнодоступних груп поширив відео. В цьому відео повідомлялось про те, щодо в.о. голови Святовасилівської ТГ та інші представники громади нібито незаконно використовують бюджетні кошти та безпідставно завищують заробітну плату. Внаслідок поширення цієї інформації, як зазначено в протоколі, серед мешканців ТГ виникли численні словесні суперечки та конфлікти, які призвели до порушення нормальної роботи ТГ, та виникла загроза порушення громадського порядку.

Дослідивши зазначене відео та інші матеріали справи суд встановив, що зазначене відео записала особа, що притягається до адміністративної відповідальності; що в ньому вона, звертаючись до невизначеного кола осіб, висловлює своє обурення щодо стану благоустрою Святовасилівської територіальної громади, надає свою оцінку роботі Міністерства освіти України, висловлює незадоволення збільшенням заробітної плати робітникам сільської ради, зазначає, що в сільській раді наявні особи, без зазначення конкретних імен, які отримують заробітну плату в розмірі 600000 грн. 00 коп. на рік, при цьому висловлює свою позицію, що йому невідомо за що вказані особи отримують такі кошти, висловлює своє незадоволення роботою депутатів сільської ради, без зазначення імен, висловлює свою пропозицію, щодо залишення особами посади, якщо вони мають таке бажання, зазначає про своє здивування фактом проведення водопостачання, а також висловлює своє незадоволення тим, що в селі Шульгівка відсутнє водопостачання.

Відтак, суд зробив висновок, що зазначені висловлювання не є неправдивими чутками, а є лише його оціночними судженнями, критикою керівництва територіальної громади. З огляду на це провадження у справі було закрито у зв'язку з відсутністю в його діях складу адміністративного правопорушення передбаченого статтею 173-1 КУпАП¹³⁹.

КІБЕРБУЛІНГ (ОНЛАЙН ЦЬКУВАННЯ)

Стаття 173-4 КУпАП встановлює відповідальність за булінг (цькування) учасника освітнього процесу. У разі, коли він вчиняється малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, до адміністративної відповідальності за частиною 3 цієї статті притягуються їхні батьки.

Під час третього циклу моніторингу виявлено, що адміністративні протоколи за цією статтею складались щодо осіб у зв'язку із вчиненням таких діянь:

- умисний булінг (цькування, кібербулінг) щодо неповнолітнього учня 8-В класу, а саме: здійснення відеозйомки без згоди потерпілого, під час якої

¹³⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136772056>

останній оголив нижню частину тіла - зняв штани та спідню білизну - внаслідок чого на відео було зафіксовано його оголені статеві органи. Після цього це відео було надіслано трьом іншим учням школи у соціальній мережі “Телеграм”, а потім - поширено різними користувачами в інших соціальних мережах та стало загальнодоступним. Внаслідок цього потерпілому було задано психологічних страждань, що проявилися у почутті сорому, страху, тривоги, приниження, що могло завдати шкоди його психічному здоров'ю. Ці дії мали публічний характер. Оскільки учень, що їх вчинив не досяг шістнадцятирічного віку, до адміністративної відповідальності притягувалась його матір. Втім, суд не знайшов в матеріалах справи чітких і переконливих доказів систематичності вчинення згаданих дій. Він зробив висновок, що описана подія мала одиничний характер, а відсутність “систематичності” цькування або знущання вказує на відсутність булінгу. З огляду на це провадження у справі було закрито¹⁴⁰;

- використання брутальної лайки на адресу однокласниці у соціальній мережі “Telegram”, а також її словесне приниження під час особистого спілкування поза межами школи, що завдало шкоди її психологічному здоров'ю. Дії правопорушника кваліфіковано за частиною 3 статті 173-4 КУпАП. До його матері застосовано покарання у виді штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 гривень¹⁴¹.

НЕВИКОНАННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ОBOB'ЯЗКІВ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Найчисленніша судова практика формується за статтею 184 КУпАП, яка встановлює відповідальність за невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей. Предметом цього дослідження були справи, пов'язані із використанням дітьми цифрових технологій.

Найбільша кількість таких проваджень стосувалась притягнення батьків до відповідальності за частиною 1 статті 184 КУпАП (ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання малолітніх та/або неповнолітніх дітей).

Виявлено також низку справ, розглянутих за частиною 3 статті 184 КУпАП, яка встановлює відповідальність за вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачено КУпАП, крім вищезгаданого булінгу. В такому випадку замість дітей відповідальність покладається на батьків або осіб, які їх замінюють.

¹⁴⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134679066>

¹⁴¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136241543>

У цей моніторинговий період адміністративні протоколи про невиконання батьківських обов'язків щодо виховання дітей (частина 1 статті 184 КУпАП) стосувались вчинення дитиною таких діянь:

- здійснення зйомки на телефон однокласників без їх згоди, що викликало обурення останніх і призвело до порушення правил поведінки, передбачених статтею 53 ЗУ “Про освіту”. До матері застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹⁴²;
- перегляді у класному кабінеті одного з ліцеїв відео в соціальній мережі “ТікТок” та повторення небезпечних дій, так званої гри “собачий кайф”, а саме: навмисне створення стану гіпоксії шляхом затримки дихання та натискання на грудну клітину. Ці дії фіксувались на мобільний телефон, а відео в подальшому розповсюджувалось в соціальній мережі “Instagram”. Такі дії вчинено кількома неповнолітніми, у зв'язку з чим до матерів двох із них застосовано попередження^{143 144}, а до батька іншої - штраф у розмірі 50 (п'ятдесяти) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян у сумі 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹⁴⁵;
- систематичному використанні нецензурної лайки та образ до однокласника. До матері правопорушника застосовано адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 50 (п'ятдесяти) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) грн., у дохід держави¹⁴⁶;
- розповсюдженні у соціальних мережах коментарів образливого змісту стосовно колишнього класного керівника, чим було принижено її честь і гідність. На матір дитини накладено адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що складає 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень 00 копійок¹⁴⁷;
- розповсюдженні фотографії вчителя, що принижує його честь та гідність. У зв'язку з малозначністю скоєного правопорушення суд звільнив матір цієї дитини від адміністративної відповідальності, обмежившись усним зауваженням¹⁴⁸;
- поширення в одному з чат-ботів месенджеру “Telegram” образливих та нецензурних слів щодо іншої малолітньої дитини, чим було принижено честь та гідність останньої, а також нецензурних висловлювань під дописами однокласників. За це **шістьох** матерів учнів одного й того ж навчального закладу оштрафовано на суму п'ятдесят неоподаткованих мінімумів доходів громадян що становить 850 (вісімсот п'ятдесят)

¹⁴² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134515150>

¹⁴³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134575104>

¹⁴⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134588050>

¹⁴⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135697998>

¹⁴⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134817455>

¹⁴⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135759056>

¹⁴⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134930437>

гривень^{149 150 151 152 153 154}. Зокрема, суд в одній із справ зауважив, що характер дописів та зображень у вказаному чат-боті, свідчить про відсутність у дітей поваги до прав та свобод інших людей, виховання якої є одним з обов'язків батьків;

- надсилання іншій малолітній дитині посилання на одну з груп в месенджері “Telegram”, в якій був контент образливого та інтимного змісту. До матері застосовано штраф в розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹⁵⁵;
- використанні нецензурної лайки в дописах у одній з груп в месенджері “Telegram”, в якій був контент образливого та інтимного змісту. До матері правопорушниці застосовано покарання у виді штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 гривень¹⁵⁶;
- “участі у чат-боті” месенджеру “Telegram”, де був опублікований контент образливого характеру, та де неповнолітній публікував коментарі та повідомлення різного характеру. До матері застосовано покарання у виді штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 гривень¹⁵⁷;
- зйомці відео з використанням аморальних образливих висловлювань відносно однокласників. До матері і батька школярки-правопорушниці застосовано адміністративне стягнення у виді попередження^{158 159};
- створення образливого відео та зображення учнів і їх подальше оприлюднення в соціальній мережі “ТікТок”, внаслідок чого було принижено їх честь та гідність. До матері дитини застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹⁶⁰;
- створенні образливого відео та зображення двох учнів, які потім було оприлюднено в соціальній мережі “ТікТок”, внаслідок чого принижено честь та гідність вказаних осіб. На матір правопорушниці накладено адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 гривень¹⁶¹;
- створенні відео образливого характеру з фотографій чотирьох педагогів ліцею без їхньої згоди та його оприлюднення у групі в соціальній мережі Telegram, що призвело до порушення права на повагу до честі, гідності та

¹⁴⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135890794>

¹⁵⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135890798>

¹⁵¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135890799>

¹⁵² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135890800>

¹⁵³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136267730>

¹⁵⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136245987>

¹⁵⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135890796>

¹⁵⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136320295>

¹⁵⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136755592>

¹⁵⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136534867>

¹⁵⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136475328>

¹⁶⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135311630>

¹⁶¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136048518>

ділової репутації цих вчителів. На матір правопорушника накладено адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 гривень¹⁶²;

- участі у створенні відеоконтенту з використанням світлин педагогічних працівників гімназії та у коментуванні цього відео, яке було викладено у застосунку “ТікТок”, що призвело до розповсюдження зазначеної інформації в Інтернеті і принизило честь, гідність педагогів. До матері застосовано стягнення у виді попередження¹⁶³;
- створенні відео із використанням фотографій вчителів гімназії та з накладанням аудіодоріжки, що містить нецензурну лексику, та у розповсюдженні цього відео серед однокласників, внаслідок чого публічно принижено честь і гідність педагогічних працівників. До матері застосовано стягнення у виді попередження¹⁶⁴;
- створенні відеороликів з використанням фотографій педагогічних працівників без їх згоди, з додаванням образливих та принизливих наліпок, та подальшому їх поширенні у соціальній мережі “ТікТок” у профілі “Няшка”. До батька застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹⁶⁵;
- створенні та розповсюдженні в месенджері Telegram набору стікерів - зображень із використанням особистих фотографій педагогічних працівників та персоналу школи без їхньої згоди, що містять нецензурну лексику та мають образливий зміст, а тому порушують норми моралі, етики, поваги до честі та гідності працівників школи. До матері застосовано стягнення у виді попередження¹⁶⁶;
- участі у створенні відеоконтенту з використанням світлин педагогічних працівників гімназії, що ображали честь, гідність педагогів, та його оприлюднення у застосунку “ТікТок”, що призвело до їх розповсюдження в Інтернет мережі. До матері застосовано стягнення у виді попередження¹⁶⁷;
- створенні у власному акаунті в соціальній мережі “Telegram” відеоматеріалу з психологічним тиском із використанням фото вчителів ліцею. До матері застосовано стягнення у виді попередження¹⁶⁸;
- розміщенні в одному з чат-ботів “Telegram” фото чоловічого статевого органу та надсиланні повідомлення, що містили нецензурні висловлювання. До матері застосовано штраф у розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹⁶⁹;

¹⁶² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136157753>

¹⁶³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136534738>

¹⁶⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136721662>

¹⁶⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136728892>

¹⁶⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136778479>

¹⁶⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136687579>

¹⁶⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136813775>

¹⁶⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135890800>

- “здійснення скасування” відеоматеріалів дитячої порнографії в соціальній мережі “TikTok” та в подальшому опублікуванні цього відео на своїй персональній сторінці. До матері застосовано стягнення у виді попередження¹⁷⁰;
- випадковому здійсненні за допомогою мобільного телефону відеопублікації інтимного характеру із власним зображенням у мережі “Telegram”. До батька застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹⁷¹;
- поширенні у соціальній мережі “Telegram” відео порнографічного характеру. До батька застосовано адміністративне стягнення у виді штрафу у розмірі 1700,00 грн (одна тисяча сімсот) гривень 00 копійок¹⁷²
- заштовхуванні до шкільної вбиральні однокласника із проханням “знімати все на відео” та наступному розповсюдженні зробленого запису між друзями. До матері застосовано штраф у розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹⁷³;
- таємному викраденні в приміщенні ліцею мобільного телефону однокласника. Мати дитини в судовому засіданні пояснила, що син це вчинив через те, що діти в класі грають в онлайн гру, де необхідно ображати інших гравців. Тому син взяв телефон однокласника, щоб витягнути з нього сім-карту, яку вставив до свого телефону і направив кілька образливих слів на адресу інших гравців від імені однокласника. Сам телефон дитина поклала біля паркану на дворі. Оскільки мати повністю відшкодувала матеріальну шкоду, слідчий не встановив в діях дитини складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 185 ККУ (крадіжка). Враховуючи це та інші обставини, суд звільнив матір дитини від адміністративної відповідальності, обмежитись усним зауваженням¹⁷⁴.

Крім того, на усіх осіб, до яких застосовано адміністративне стягнення, покладено обов'язок сплатити в дохід держави судовий збір у сумі 665 (шістсот шістдесят п'ять) гривень 60 копійок.

Низка проваджень у справах цієї категорії була закрита судами. Зокрема, особам, що притягувались до адміністративної відповідальності, ставили за вину вчинення їхніми дітьми таких діянь:

- зйомка за допомогою мобільного телефону, здійснена у шкільному туалеті одного з ліцеїв за певну плату, статевих органів однокласника, що було кваліфіковано як дрібне хуліганство. Провадження у справі закрито

¹⁷⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134768711>

¹⁷¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136507412>

¹⁷² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136666720>

¹⁷³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136590971>

¹⁷⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135762331>

у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративного стягнення¹⁷⁵;

- опублікування у соціальній мережі "TikTok" образливих фото та коментарів відносно іншої малолітньої дитини. Провадження у справі закрито у зв'язку з відсутністю події та складу адміністративного правопорушення¹⁷⁶;
- порушення особистих прав, а саме права на повагу до гідності та особистого життя іншої дитини, шляхом оприлюднення за допомогою мобільного телефону в загальному доступі в мережі Інтернет її фотографії з коментарями образливого змісту. Провадження у справі закрито у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративного стягнення¹⁷⁷;
- кидання цегли у під'їзди житлового будинку та знімання цих дій на відео, яке згодом було поширене у соціальній мережі "TikTok", чим порушено громадський порядок та спокій і вчинено хуліганські дії, передбачені статтею 173 КУпАП. Проте, суд зауважив, що викладена в протоколі фабула адміністративного правопорушення не відображає всіх істотних ознак складу правопорушення і у зв'язку з цим провадження у справі закриті через відсутність події і складу адміністративного правопорушення¹⁷⁸;
- неодноразове надсилання іншій особі повідомлень образливого змісту та зображень непристойного характеру. Проте суд зробив висновок, що йому не надано жодних належних доказів на підтвердження вини батька у неналежному вихованні дитини і закриті провадження у справі у зв'язку з відсутністю події і складу адміністративного правопорушення¹⁷⁹;
- розповсюдження відео за участі іншої особи серед учнів навчального закладу, чим здійснено приниження честі та гідності останньої. Провадження у справі про адміністративне правопорушення закрито у зв'язку із відсутністю складу адміністративного правопорушення¹⁸⁰;
- несанкціоноване розповсюдження відеозапису за участю вчителів одного з ліцею у соціальній мережі "Тік Ток" без згоди останніх, чим порушено право осіб на власне зображення. Матір дитини визнано невинуватою у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 184 КУпАП, а провадження у справі закрито за відсутністю складу адміністративного правопорушення¹⁸¹;
- оприлюднення у Telegram-каналі допису з фотографією вчителя та непристойними написами, що принижують його честь і гідність. Суд

¹⁷⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134645940>

¹⁷⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134573192>

¹⁷⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136381458>

¹⁷⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135784257>

¹⁷⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135825356>

¹⁸⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136573584>

¹⁸¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136459746>

закрив провадження у справі у зв'язку з відсутністю в діях матері складу адміністративного правопорушення¹⁸².

У цей моніторинговий період виявлено й рішення за частиною 2 статті 184 КУпАП, що трапляється вкрай рідко. Вона встановлює адміністративну відповідальність за невиконання батьківських обов'язків, вчинене повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення. Батька вдруге притягнуто до відповідальності за те, що його дитина, будучи одним з адміністраторів каналу в Messenger Telegram, опублікувала фото підлітків без їх згоди та з образливим змістом. За це до нього застосовано штраф в розмірі 100 (ста) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що складає 1700 (одна тисяча сімсот) гривень.

Судами розглядались також справи за частиною 3 статті 184 КУпАП, яка встановлює відповідальність за вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачено КУпАП, крім булінгу. Оскільки, вік дитини, в діях якої вбачались ознаки адміністративного правопорушення, був меншим, ніж визначений законом для застосування адміністративної відповідальності, протокол складався на одного із батьків. Зокрема, до адміністративної відповідальності притягували матір чи батька за вчинення їхньою дитиною одного з таких діянь:

- висловлення погроз фізичною розправою та використання нецензурної лайки на адресу класного керівника, що принизило честь і гідність останнього, вчинене із хуліганських спонукань з використанням прихованого аканту месенджера "Telegram". До батька правопорушника застосовано адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що складає 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹⁸³;
- створення у месенджері Telegram "рейкового" [ймовірно фейкового (фальшивого)] акаунта та здійснення листування у цій групі із використанням висловлювань образливого та принизливого змісту відносно іншої особи, що принижувало честь та гідність останньої. До матері застосовано стягнення у виді штрафу в розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹⁸⁴;
- онлайн трансляція з особистої сторінки в мережі TikTok еротичного танцю під російську музику та з використанням нецензурної лексики, чим вчинено адміністративне правопорушення за статтею 173 КУпАП. До матері неповнолітньої застосовано стягнення у виді штрафу в розмірі 50 (п'ятдесяти) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹⁸⁵;

¹⁸² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136884487>

¹⁸³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134952132>

¹⁸⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134911698>

¹⁸⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136385415>

- поширення в загальнодоступній групі в месенджері “Telegram” та серед знайомих наявного у неповнолітнього відеозапису інтимного характеру за участю неповнолітньої дитини. На матір правопорушника накладено штраф в розмірі 50 (п'ятдесяти) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹⁸⁶.

Суд також закрити провадження у низці справ за частиною 3 статті 184 КУпАП, встановивши відсутність складу адміністративного правопорушення за таких обставин:

- використання дитиною нецензурних висловлювань з образливими словами щодо інших осіб та поширення на особистій сторінці дитини в соціальній мережі “Тік Ток” відеозапису, на якому інша дитина вживає нецензурні слова на адресу однокласників і класного керівника. Суд зробив висновок, що вчинення зазначеного правопорушення не доведено, і закрити провадження у справі у зв'язку з відсутністю складу адміністративного правопорушення¹⁸⁷;
- оприлюднення у месенджері Telegram у закритій групі/каналі фотографії іншої дитини без її згоди та з образливими і презирливими коментарями, а також її персональних даних: прізвища та особистого номеру телефону, що дозволило стороннім особам надіслати численні повідомлення цій дитині. Суд, встановивши, що хоч неповнолітній і вчинив певні дії, проте вони не підпадають під приписи статті 173 КУпАП (дрібне хуліганство), оскільки не спрямовані на порушення громадського порядку та спокою громадян, а тому провадження у адміністративній справі закрити через відсутність складу адміністративного правопорушення¹⁸⁸;
- поширення у складі групи осіб - одноліток фото однокласниці із образливим текстом та нецензурною лайкою, внаслідок чого принижено її честь і гідність. Суд закрити провадження у справі у зв'язку з відсутністю події та складу адміністративного правопорушення¹⁸⁹;
- незаконне використання у відеоролику гумористичного характеру ознак належності до Національної поліції України, а саме форменого одягу. Дослідивши цей відеоролик, суд зауважив, що на одязі знятих у ролик осіб відсутні будь-які ознаки належності до поліцейського однострою, шеврони поліції, погони та взагалі будь-які ознаки поліцейського однострою. У зв'язку з цим - справу закрито за відсутністю в діях особи складу адміністративного правопорушення¹⁹⁰.

Крім того, моніторинг показав, що у деяких випадках суди змінюють кваліфікацію діяння, яке ставиться у вину особі, застосовуючи аналогію закону. Аналогія закону - це засіб заповнення прогалини у законодавстві, відповідно до якого у справах про адміністративні правопорушення використовуються норми

¹⁸⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136507449>

¹⁸⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134962977>

¹⁸⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135222550>

¹⁸⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136494864>

¹⁹⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136608465>

закону, що регламентує подібні відносини у кримінальному процесуальному законодавстві.

Зокрема, в одній із постанов суд зауважив, що орган поліції кваліфікував дії матері дитини за частиною 3 статті 184 КУпАП у зв'язку з тим, що її неповнолітня донька у месенджері "Telegram" вела листування з однокласником, під час якого надсилала останньому повідомлення та відеофайли інтимного характеру, що містили зображення її оголених частин тіла та пропозиції сексуального характеру.

Проте, суд зауважив, що диспозиція вказаної норми закону передбачає відповідальність батьків за вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачена відповідною статтею КУпАП. Але суд, виходячи з фактичних обставин справи та змісту надісланих відеоповідомлень, вбачає в діях дитини ознаки кримінального правопорушення - діяння, передбаченого статтею 301 КК України - розповсюдження зображень порнографічного характеру. Зважаючи на це та враховуючи, що дитина на час вчинення правопорушення не досягла віку, з якого настає кримінальна відповідальність за цей злочин, дії батьків мали б охоплюватися диспозицією частини 4 статті 184 КУпАП, яка передбачає відповідальність за вчинення неповнолітніми діянь, що містять ознаки кримінального правопорушення. З огляду на це суд змінив кваліфікацію дій матері неповнолітньої в бік покращення її становища шляхом застосування закону про менш тяжке діяння, застосувавши до неї частину 1 статті 184 КУпАП.

Суд зробив висновок, що встановлені обставини справи свідчать про наявність у діях матері складу адміністративного правопорушення, яке полягає в ухиленні від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя та виховання дитини, оскільки дитина безперешкодно використовувала цифрові засоби для створення та поширення контенту інтимного характеру. Це, на думку суду, є прямим підтвердженням відсутності належного батьківського нагляду та морального виховання, що охоплюється диспозицією саме першої частини вказаної статті. У зв'язку з цим до матері застосовано штраф у розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹⁹¹.

Були й ситуації, коли в суд направлявся протокол про адміністративне правопорушення щодо матері неповнолітнього, яку притягували до відповідальності за частиною 4 статті 184 КУпАП через те, що її син, на думку поліції, вчинив діяння, що має ознаки кримінального правопорушення, передбаченого частиною 3 ст. 301-1 КК України. Згідно з протоколом неповнолітній, використовуючи месенджер "Телеграм", здійснив розповсюдження дитячої порнографії - відеозапису, об'єктом якого є оголене тіло неповнолітньої дитини. Втім, через те, що матеріали справи не містили доказів вчинення неповнолітнім зазначеного кримінального правопорушення,

¹⁹¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135302955>

суд провадження у справі закрив у зв'язку із відсутністю в діях особи складу адміністративного правопорушення¹⁹².

Аналіз наведеної судової практики показує, що до адміністративної відповідальності за невиконання батьківських обов'язків щодо виховання дітей, у зв'язку з вчиненням останніми правопорушень в інтернеті, традиційно притягують переважно матерів і лише зрідка - батьків. Суд обирає в більшості випадків покарання у виді штрафу або попередження.

ІНШІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Незаконне використання найменування та ознак належності до Національної поліції України, Бюро економічної безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України (стаття 184-3 КУпАП)

До відповідальності за цією статтею притягнуто чоловіка, який не будучи працівником Національної поліції України, умисно використав ознаки належності до неї, а саме: одягнув предмет однострою - поліцейський кашкет з офіційною символікою НПУ, після чого здійснив фотографування з ним та розмістив відповідне зображення у соціальній мережі "Instagram". З огляду на це суд зробив висновок, що він незаконно використав ознаки належності до правоохоронного органу і визнав його винуватим у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 184-3 КУпАП. До правопорушника застосовано штраф у виді однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 17000 (сімнадцять тисяч) гривень¹⁹³.

Сексуальне домагання (стаття 173-7 КУпАП)

Під час третього циклу моніторингу вперше виявлено постанову суду у справі про сексуальне домагання.

Сексуальне домагання - дії сексуального характеру (що не посягають на статеву свободу чи статеву недоторканість особи), виражені вербально, невербально або фізично (слова, жести, рухи тіла, доторкування, поплескування або інші аналогічні дії), які ображають чи принижують гідність особи та можуть супроводжуватися створенням щодо неї залякувального, ворожого або образливого, принизливого середовища (ситуації) (стаття 1 Закону України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків" від 08.09.2005 № 2866-IV).

Частина перша статті 173-7 КУпАП передбачає відповідальність за сексуальне домагання, яке виражається в умисному вчиненні проти бажання особи образливих, принизливих дій сексуального характеру, виражених вербально або невербально (слова, жести, рухи тіла), у тому числі з використанням електронних комунікацій.

¹⁹² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136886435>

¹⁹³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135278917>

Саме за такі діяння до адміністративної відповідальності було притягнуто чоловіка, який неодноразово поширював в загальнодоступній телеграм-групі стосовно колишньої дівчини образливі стікери та пости сексуального характеру, які ображали та принижували гідність останньої. Він пояснив, що робив це з метою розваги. Суд, визнавши його вину у вчиненні зазначеного правопорушення, застосував до нього штраф у розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що дорівнює 1700 (одна тисяча сімсот) гривень 00 копійок¹⁹⁴.

АДМІНІСТРАТИВНІ СПРАВИ

РЕКЛАМА В ІНТЕРНЕТІ

Порушення правил поширення реклами в інтернеті стало підставою для накладення штрафів, а згодом - предметом судового розгляду в адміністративному суді.

Зокрема, Головне управління Держпродспоживслужби в Рівненській області наклало штраф на фізичну особу - підприємця (ФОП) за те, що вона поширила для невизначеного кола осіб на платформі "Instagram" інформацію такого змісту: "melan.dental Усмішка - це не тільки про зуби. Це про впевненість, здоров'я та гарний настрій щодня. Дбайте про себе - ми допоможемо. Запис на консультацію: "xxx xxx xx xx" [зазначено номер телефону]. ФОП заперечував факт поширення реклами, посилаючись на те, що він за створення та поширення зазначеної інформації не платив, а вищезазначені дописи належать до категорії "користувацький контент".

Однак суд з доводами позивача не погодився. Він зауважив, що його позиція не спростовує того факту, що поширена інформація, хоч і відноситься до користувацького контенту, одночасно є рекламою. І його допис є лише одним із способів її поширення. З огляду на це в задоволенні позову про визнання протиправним та скасування рішення Головного управління Держпродспоживслужби в Рівненській області, зобов'язання вчинення певних дій було відмовлено¹⁹⁵. На момент підготовки цього звіту відкрито апеляційне провадження у зазначеній справі.

¹⁹⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135314772>

¹⁹⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135659006#>

ЗАХИСТ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ, ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ

Поширення спірних відомостей про позивача

Одним із основних питань, яке постає перед судами у цій категорії справ, є питання про те, чи стосується спірна інформація позивача. У разі негативної відповіді - в задоволенні позову відмовляють.

Під час третього циклу моніторингу виявлено кілька судових рішень, в яких саме це питання перебувало в центрі уваги суду.

Зокрема, переглядаючи справу № 757/61524/21-ц в касаційному порядку Верховний Суд у своїй постанові від 16 квітня 2026 року погодився з висновками судів попередніх інстанцій про те, що зі змісту поширеної відповідачем на прес-конференції інформації неможливо беззаперечно встановити, чи стосується вона саме позивача, оскільки заява була абстрактною, стосувалась одночасно кількох осіб; у ній чітко не вказано, які саме протиправні дії вчиняв безпосередньо позивач; ця заява та її назва стосується здійсненої відповідачем оцінки дій чиновників, відповідальних за транспортну сферу у Києві. Відповідно позивачем не доведено порушення його прав поширеною відповідачем інформацією, оскільки неможливо підтвердити, що зазначена інформація стосується саме позивача. З огляду на це рішення судів першої та апеляційної інстанцій про відмову в позові залишено без змін¹⁹⁶.

В іншій справі суд першої інстанції також відмовив у позові, зазначивши, що позивачем не доведено наявності сукупності усіх необхідних елементів юридичного складу правопорушення, зокрема того, що поширена інформація стосується саме позивача, оскільки в оспорюваних висловлюваннях відсутні будь-які конкретні ідентифікуючі ознаки позивача (найменування, організаційно-правова форма, місцезнаходження тощо), які б дозволяли сторонньому спостерігачу однозначно встановити, що йдеться саме про нього. У зв'язку з цим не підтверджено порушення особистих немайнових прав позивача та причинно-наслідковий зв'язок між поширеною інформацією і шкодою його діловій репутації, а відтак - відсутні підстави для перевірки достовірності чи недостовірності спірних висловлювань і, відповідно, для їх спростування.

Цей висновок підтримав і суд апеляційної інстанції, зауваживши, що припущення не можуть вважатися належним доказом того, що в оспорюваних висловлюваннях йшлося саме про конкретну юридичну особу - позивача. Із тексту поширеної інформації, її змісту, контексту, формулювань, а також інших супровідних елементів (зокрема, способу подання матеріалу) не вбачається жодних прямих чи опосередкованих ідентифікуючих ознак, які б дозволяли

¹⁹⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135844915>

сторонньому, об'єктивному слухачеві однозначно співвіднести викладені відомості саме з позивачем¹⁹⁷.

Аналогічну правову позицію викладено в рішеннях у справі № 761/5575/20-ц¹⁹⁸.

Розмежування фактів та оціночних суджень. Роль лінгвістичних експертиз

У справах про захист честі, гідності, ділової репутації питання розмежування фактів і оціночних суджень є одним із ключових. Важливо зауважити, що українські суди і сторони таких судових проваджень активно використовують практику Європейського суду з прав людини, правові позиції Верховного Суду і відповідні європейські стандарти у сфері свободи вираження. Це забезпечує єдиний стандарт доказування у цій категорії справ.

Одним із прикладів застосування цього стандарту є справа № 398/5727/23, у якій 29 квітня 2026 року Верховний Суд ухвалив свою постанову¹⁹⁹.

Втім, практичне вирішення цього питання все ще викликає значні труднощі.

Наприклад, у справі № 526/3652/23 суд в своєму рішенні не здійснив самостійного аналізу спірних висловлювань. Частково задовольнивши позовні вимоги, він визнав *“публічні повідомлення, які опубліковані відповідачем ОСОБА_2 у соціальній мережі facebook щодо ОСОБА_1 такими, що містять негативну інформацію і такими, що принижують його ділову репутацію”*, навіть не зазначивши які саме спірні висловлювання (оприлюднені в них факти) є недостовірними і чому вони не підпадають під категорію оціночних суджень²⁰⁰.

В іншій справі № 646/5613/25 суд першої інстанції для проведення зазначеного розмежування використав доволі абстрактні формулювання та суперечливі аргументи. Зокрема, він зауважив, що спірна інформація *“містить елементи провокативного характеру”*, не пояснивши яке це має значення для відокремлення фактів від оціночних суджень. Далі він констатував: спірна інформація *“висловлена без припущень, подана як встановлений факт, її необхідно тлумачити як таку, що містить фактичні дані”*, *“містить ствердження про порушення позивачем законодавства та моральних принципів”*. Однак, цей висновок не підкріплено аналізом конкретних спірних висловлювань. Одночасно суд наголошує, що вказана інформація *“є оцінкою дій”*, що вочевидь, повинно вказувати на її приналежність до оціночних суджень²⁰¹.

Описана ситуація наочно показує як важко на практиці розрізняти факти і оціночні судження, а особливо - аргументувати відповідні висновки.

Втім, моніторинг дозволив виявити судові рішення, які демонструють належний підхід до розв'язання зазначеного питання.

¹⁹⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135245864>

¹⁹⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136026345>

¹⁹⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136281578>

²⁰⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136565839>

²⁰¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135353955>

Зокрема, у справі 761/6164/25 суди першої і апеляційної інстанцій чітко розмежували факти та оціночні судження у спірній інформації і навели відповідні аргументи на користь свого висновку.

Наприклад, встановивши, що спірна інформація - це пост у Facebook стосовно статті, опублікованої онлайн медіа, - суди зробили висновок, що зазначене повідомлення є авторським коментарем, тобто тлумаченням автором певних слів, фрагментів чи сюжетних ліній твору у вигляді приміток та пояснень. У зв'язку з цим коментар журналіста до його ж статті було розцінено як власне судження, що направлене на підкреслення важливості теми, висловлення свого бачення проблеми, пояснення контексту та можливих наслідків подій. Виходячи з цього суд вирішив, що оспорювана позивачем інформація є виключно оцінкою дій осіб, про яких йдеться у статті, з метою підкреслення важливості цієї теми аби звернути увагу на питання, яке має суспільний інтерес. А отже - оціночним судженням, яке не підлягає спростуванню²⁰². Важливо зауважити, що значну роль у вирішенні зазначеного питання відіграли надані сторонами справи аргументи, які стали предметом ґрунтовного судового аналізу.

Аналогічний підхід можна знайти у постанові Львівського апеляційного суду від 01 травня 2026 року у справі №461/6966/24²⁰³.

Ґрунтовний аналіз обставин справи здійснив і Оболонський районний суд м. Києва у своєму рішенні від 15 травня 2026 року у справі 756/11435/23. Зокрема, він надав правову оцінку висловлюванням, які містять характеристику особи як "проросійської". Суд зауважив, що необхідно враховувати не лише контекстуальний зміст, але й загальне інформаційне та соціальне середовище, у якому вони були висловлені, а також значний суспільний інтерес до об'єктів інфраструктури, критично важливих під час військового стану.

Суд зробив висновок, що загальний зміст спірної публікації містить певну пересторогу щодо діяльності порту "Усть-Дунайськ", з урахуванням того, що такий залишився єдиним морським транспортним шляхом для експорту українського зерна, а тому його діяльність прямо впливає на економіку під час воєнного стану в Україні. Подальший контекст висловлювань, на думку суду, здебільшого спирається на певні ретроспективні та історичні дані щодо діяльності позивача, заснування компаній, пов'язаних із ним тощо. У цьому аспекті суд врахував те, що подібні формулювання у переважній більшості випадків мають характер оціночних суджень, які відображають суб'єктивне сприйняття, політичні чи світоглядні погляди автора, сформовані в умовах воєнного стану та суспільної чутливості. Правильність думки чи оцінки тієї чи іншої особи може бути предметом думки, оцінки інших осіб, але не предметом повноважень судової влади. Вони можуть оспорюватись у порядку полеміки, у тому числі й у друкованому засобі, по радіо чи в телепередачі або іншим адекватним способом.

²⁰² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135614403>

²⁰³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136152281>

У цій справі, суд зробив висновок, що 1-4 частини спірної публікації поширені як оціночні судження з урахуванням стилістики поширеної відповідачами інформації, застосованих ними мовних зворотів та відсутності посилань на конкретні факти, що узгоджується з позицією Європейського суду з прав людини, викладеною в пункті 46 рішення у справі “Lingens v. Austria” від 8 липня 1986 року, де зазначено, що наявність фактів можна довести, а правдивість оціночних суджень - ні.

В цій справі суд також врахував суспільно значущий контекст української ідентичності в умовах воєнного стану і збройної агресії РФ проти України, підвищену чутливість до питань національної безпеки, а також відсутність у спірних висловлюваннях, зокрема у частинах публікації 1-4 будь-яких фактичних даних, у зв'язку з чим зробив висновок, що ці висловлювання мають характер оціночних суджень, виражають суб'єктивну позицію їх автора і як наслідок, не утворюють юридичного складу правопорушення, пов'язаного з захистом честі, гідності та ділової репутації.

Окремо суд оцінив поширену у спірній публікації інформацію щодо кримінального переслідування щодо позивача в межах кримінального провадження за статтею 111 Кримінального кодексу України та твердження щодо його переховування на території Сербії. Хоча формально такі висловлювання можуть сприйматись як фактичні твердження, зауважив суд, їх зміст, спосіб викладення та загальний контекст публікації свідчать про те, що вони є складовою загальної критичної оцінки діяльності позивача, сформованої в умовах підвищеного суспільного інтересу до питань національної безпеки та економічного середовища всередині вказаного порту, який є об'єктом критичної інфраструктури для України.

Суд взяв до уваги те, що станом на момент публікації відповідне кримінальне провадження було закрито, повідомлення про підозру позивачу не вручалось, однак такі відомості не перебували у відкритому доступі. За відсутності офіційно підтвердженої та загальнодоступної інформації, зазначив суд, відповідні висловлювання не можуть розглядатись як достовірне відтворення фактичних даних, а натомість відображають припущення, оцінку або інтерпретацію автора публікації і є оціночним судженням щодо “...кримінального переслідування...” позивача і певного суб'єктивного тлумачення слова “...ховається в Сербії”. На думку суду, у цій частині відповідач не стверджує про вчинення будь-якого протиправного кримінального діяння позивачем, а лише суб'єктивно оцінює певну інформацію щодо наслідків вказаного кримінального провадження щодо нього на власний розсуд. При цьому, така інформація цілком може носити ретроспективний характер, тобто сприйматися як наслідок минулого явища для розуміння наслідків теперішнього перебування позивача поза межами України.

Водночас, щодо іншої частини спірної інформації суд зробив висновок про її недостовірність. Зокрема, він зауважив, що на відміну від наведених вище оціночних суджень, поширена у спірній публікації інформація про те, що позивач є власником компанії, яка пов'язана і співпрацює з РФ, у загальному сенсі має

характер фактичного твердження, оскільки містить конкретні відомості, що піддаються перевірці на предмет їх достовірності та доведенню певними засобами доказування. Проте, судом встановлено, що станом на момент поширення відповідної інформації позивач не був бенефіціаром та керівником компанії ТОВ “ТРАНСШИП”, оскільки відчужив належні йому корпоративні [права] до спірних публікацій, що підтверджується матеріалами справи. Відповідні відомості є доступними у відкритих джерелах, що свідчить про можливість їх перевірки відповідачем до моменту поширення такої публікації.

В результаті суд зробив висновок, що зазначена інформація не знайшла свого підтвердження під час розгляду справи, а тому це твердження є недостовірним та таким, що може формувати у невизначеного кола осіб хибне негативне уявлення про позивача, зокрема, в контексті його юридичних зв'язків з державою-агресором та порушувати його немайнові права. З огляду на це суд зобов'язав цю інформацію спростувати та видалити²⁰⁴.

Іншим прикладом ґрунтовного аналізу є постанова Київського апеляційного суду у справі № 757/56892/19-ц від 17 березня 2026 року. В ній колегія суддів надала оцінку кожному із спірних висловлювань. Зокрема, висловлюванню такого змісту: *“..обращаю внимание - люди, которые учились в МГИМО, а потом работали в “Газпроме”, наверняка имеют связь с российскими спецслужбами... ОСОБА_2 , ... почему скрываем данные, о том, что вы российские шпионы?”*, - суд оцінив як таке, що не містить ознак чіткого та завершеного повідомлення про достеменно встановлений факт. Суд зауважив, що використане автором (відповідачем) слово “наверняка” у відповідному контексті відображає його суб'єктивне сприйняття, припущення та критичний висновок, а не посилення на належно встановлену обставину. Крім того він наголосив, що завершальна частина висловлювання сформульована у формі риторичного запитання із відповідним знаком пунктуації “?”, а не категоричного ствердження, що за своїм змістом і мовною конструкцією свідчить про полемічний та оціночний характер такого вислову. Іншу фразу - *“вдвое дороже реальной цены”* - він кваліфікував як оціночне судження автора щодо економічної обґрунтованості закупівлі та зазначив, що вона відноситься до сфери допустимого суспільного контролю чи обурення за використанням бюджетних коштів посадовими особами.

Примітно також, що у вищезгаданій справі зазначений аналіз робив безпосередньо суд, відхиливши висновок експерта за результатами лінгвістичного (семантико-текстуального) дослідження. Він зауважив, що лінгвістична експертиза відноситься до криміналістичних експертиз, які здійснюється виключно державними спеціалізованими установами. Але ця вимога не була дотримана у описаній справі²⁰⁵. Такий підхід ґрунтується на відповідній правовій позиції Верховного Суду.

²⁰⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136608373>

²⁰⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135316914>

Моніторинг показав, що у цій категорії справ судам нерідко доводиться оцінювати висновки експертів державних науково-дослідних інститутів судових експертиз або експертно-криміналістичних центрів, які суди приймають як належні і допустимі докази, надаючи їм правову оцінку разом із іншими матеріалами справи^{206 207}.

Але й висновки лінгвістичних експертиз, виконаних приватними експертними підприємствами, нерідко не відкидаються судами з вищенаведених формальних підстав, а оцінюються на рівні з іншими доказами.

Прикладом цього може слугувати постанова Миколаївського апеляційного суду від 7 квітня 2026 року у справі 487/8948/24, в якій також значну увагу приділено питанню розмежування фактів і оціночних суджень. В цій постанові колегія суддів зауважила, що висновок експерта, складений судовим експертом Товариства з обмеженою відповідальністю “Київський експертно-дослідний центр”, містить правову оцінку висловленої відповідачем інформації, що належить до виключної компетенції суду (постанова Верховного Суду від 30 січня 2023 року у справі №712/8458/19 (провадження №61-10272св22)²⁰⁸.

В іншій справі № 367/8063/21 Ірпінський міський суд Київської області ухвалив рішення, в якому відхилив висновок експерта за результатами проведення семантико-текстуального дослідження, складеного Товариством з обмеженою відповідальністю “Експертно-дослідна служба України”. Мотиви суду були наступні. Висновок експерта - це докладний опис проведених експертом досліджень, зроблені у результаті них висновки та обґрунтовані відповіді на питання, поставлені експертові, складений у порядку, визначеному законодавством. Предметом висновку експерта може бути дослідження обставин, які входять до предмета доказування та встановлення яких потребує наявних у експерта спеціальних знань.

В Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженій наказом Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 року № 53/5 (у редакції наказу МЮУ від 26 грудня 2012 року № 1950/5) зазначено, що лінгвістична експертиза є **видом криміналістичної експертизи**. Згідно із п. 2.1.2 науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, семантико-текстуальною експертизою вирішуються завдання із встановлення змісту понять, лексичного значення слів або словосполучень, використаних у наданих на дослідження текстах або усних повідомленнях (за їх текстовими відтвореннями), їх стилістичної забарвленості, смислового навантаження, характеру інформації, що міститься в них (чи може така інформація розглядатися як образлива, чи містить вона загрозу конкретній особі (особам) тощо), тобто вирішення питань мовленнєвого характеру, не пов'язаних із встановленням фактичних даних про автора. Інструкцією також передбачено,

²⁰⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135581310>

²⁰⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136273920>

²⁰⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135640652>

що до орієнтовного переліку питань, що вирішуються у межах семантико-текстуальної експертизи, відноситься зокрема надання відповіді чи є висловлювання, в яких міститься інформація негативного характеру щодо певної особи (фізичної або юридичної), фактичними твердженнями або оцінними судженнями.

Таким чином, одним із завдань експерта у цьому дослідженні є розкриття лексичного значення слів і словосполучень, зокрема - історично закріпленого у свідомості людей співвіднесення слова з певним явищем дійсності, зв'язок певного звучання з певним поняттям, волевиявленням.

Втім, у досліджуваному висновку експерт вважає, що інформація у дописах виражена у формі фактичного твердження, водночас жодного аналізу наявності або відсутності авторської суб'єктивної думки, щодо оцінки подій які описує автор, експерт не наводить. Таким чином, експертне дослідження не доводить підстави для висновку, що спірні висловлювання містять фактичні твердження²⁰⁹.

Відхилено судом й висновок семантико-текстуальної експертизи, виконаної експертом Державної установи "Українське бюро лінгвістичних експертиз НАН України" Б.М.Ажнюком у справі № 462/6195/25.

Суд, зокрема, зауважив, що предметом доказування в судовому спорі, окрім іншого, є визначення характеру оспорюваної інформації: фактичне твердження або оціночне судження. Враховуючи, що оспорювана інформація знаходиться в інтернеті в публічному доступі і розрахована на пересічного читача (а не на професійного експерта), та оскільки саме поняття оціночного судження чи фактичного твердження є виключно питанням права, у суду наявні підстави та можливість визначити фактичні дані, що входять до предмета доказування, без обов'язкового врахування наданого висновку експерта.

Суд встановив, що використання мовних конструкцій, таких як: "за даними джерел"; "нібито"; "може свідчити"; "фігурувала у журналістських розслідуваннях", вказує на те, що мова йде про припущення, оцінку та аналітичні висновки журналістів.

Використана у публікації фраза "за даними джерел" вказує на суб'єктивну інтерпретацію журналістами отриманої інформації, яка не має статусу офіційного підтвердженого факту. Визначення особи як - "засновниця схеми", за відсутності обвинувального вироку суду, є критичною оцінкою діяльності, а не констатацією юридичного факту. Щодо вживання терміну "тіньове обслуговування", взятого автором у лапки, то це прямо вказує на використання метафоричної мови та оціночних епітетів. Лапки у даному контексті підкреслюють умовність терміну та виражають суб'єктивне ставлення автора до описуваних подій. Також оскільки твердження базується на посиланнях на

²⁰⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135993997>

попередні “журналістські розслідування”, воно є продовженням публічної дискусії та вираженням поглядів.

З огляду на це, суд зробив висновок, що використання зазначених формулювань виключає категоричне ствердження фактів та не створює враження встановленості відповідних обставин у правовому розумінні, що з огляду на ст. 30 Закону України “Про інформацію”, є оціночними судженнями у вигляді припущень, критики та аналітичних висновків, та не може бути предметом судового захисту як недостовірна інформація²¹⁰.

Форма вираження

Набуває подальшого поширення судова практика у справах про захист честі, гідності, ділової репутації, де позивачі просять визнати інформацію такою, що виражена у **принизливій чи образливій формі**.

Зокрема, 5 травня 2026 року Верховний Суд ухвалив постанову у справі № 201/11217/23. В ній позивач просив визнати такими, що носять явно образливий характер та ображають його честь і гідність такі висловлювання: “захопив у заручники цілу лікарню”, “створив тоталітарну секту”, “цей нарцис-психопат”, “настільки тупий”, “мерзото”, “мерзенний божок”. Суд апеляційної інстанції в задоволенні цих вимог відмовив, кваліфікувавши їх як оціночні судження та врахувавши, що позивач є публічною особою. Суд касаційної інстанції це рішення підтримав, відхиливши касаційну скаргу представника позивача²¹¹.

Є й інші рішення з цього питання. Зокрема, рішенням Києво-Святошинського районного суду Київської області від 3 квітня 2026 року у справі № 757/8302/25-ц²¹² задоволено позов і визнано такою, що висловлена в принизливій формі, принижує честь, гідність та ділову репутацію позивачки інформацію “І ця русня в Києві”.

Ця справа аналогічна справі № 757/40170/24-ц, описаній у попередньому звіті²¹³. Цікавим є те, що результати розгляду цих справ виявились різними. Якщо у справі 757/40170/24-ц суди першої і апеляційної інстанцій повністю відмовили у позові, то Києво-Святошинський районний суд зазначений позов задовольнив в повному обсязі. Втім, це рішення оскаржується в апеляційному порядку. Але схоже на те, що крапку у цьому спорі доведеться ставити Верховному Суду.

²¹⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134980077>

²¹¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136318646>

²¹² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135908107>

²¹³ Див. Аналітичний звіт про стан дотримання цифрових прав в Україні за грудень 2025 - лютий 2026 року / Л. Опришко. — Кив: ГО “Платформа прав людини”, 2026. — 40 с., стор. 33
<https://ppl.org.ua/wp-content/uploads/2026/05/zvit-czyfrovi-prava-1.pdf>

Межі допустимої критики

Не менш важливо у справах про захист честі, гідності та ділової репутації правильно визначити межі допустимої критики позивача. Там, де мова йде про політиків чи посадових осіб, зазвичай застосовуються стандарти ЄСПЛ. Втім, є приклади поширення цих стандартів на ширше коло осіб.

Наприклад, в рішенні від 22 квітня 2026 року у справі № 201/3554/26 Соборний районний суд міста Дніпра зауважив, що позивач позиціонує себе як відомого інтернет-блогера у соціальних мережах “Інстаграм”, “Тік-ток”, “Тредс” та на відео-платформі “YouTube”. Розміщуючи будь-яку інформацію, інтернет-блогер повинен розуміти, що вона, у будь-якому разі, викличе суспільну зацікавленість і обговорення. У зв’язку з цим він підпадає під значно вищий рівень суспільної уваги як публічна особа, а межа допустимої критики щодо політичного діяча чи іншої публічної особи є значно ширшою, ніж до окремої пересічної особи. Також позивач, позицінуючи себе як відомий інтернет-блогер, має усвідомлювати, що суспільно значущі теми, особливо ті, які стосуються морально-етичних питань, викликають бурхливу публічну дискусію та емоційний вибух у користувачів²¹⁴.

Порушення презумпції невинуватості

Порушення презумпції невинуватості продовжує залишатись однією з найпопулярніших підстав позовних заяв про захист честі, гідності та ділової репутації.

В цьому контексті цікавим є рішення Заводського районного суду міста Кам’янського від 06 березня 2026 року у справі № 208/8339/25. Окрім питань, пов’язаних із доказуванням, а саме - оцінкою електронних доказів, в ньому при відмежуванні фактів від оціночних суджень взято до уваги **використання хештегів** під спірною публікацією, зокрема, таких як #мер_вор, #вбивці_в_міськраді, мер вбивця”. Використання таких хештегів у сукупності з іншими обставинами справи суд оцінив як поширення недостовірних фактів, що вказують на вчинення позивачем злочину, хоча ні підозр, ні обвинувального вироку суду щодо нього не було²¹⁵. Постановою Дніпровського апеляційного суду від 16 червня 2026 року зазначене рішення суду першої інстанції залишено без змін²¹⁶.

У іншій справі № 459/4480/25 Шептицький міський суд Львівської області розглянув позовні вимоги, які стосувались висловлювань про: 1) схилення до нестатутних відносин, а саме: “новий начальник пристає до жінок, які працюють в [назва установи]; жінки повідомляють подібну інформацію; 2) наявність так званої такси “за те, що людина заброньована чи ні”: “І от, при намаганні Міністерства енергетики змінити очільника однієї з державних підприємств - шахт, виникла ситуація, що той кого мали призначити, раптом позбувся

²¹⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135898251#>

²¹⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134628778#>

²¹⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/137462957>

інформації про запис у відповідному реєстрі (буквально вилетів з реєстру), і як йому повідомили, це коштувало 2000 доларів США. І як йому повідомили поступила інформація про те, що хтось спробував перебити цю ставку. Це буквально заклик до прямої корупції по відношенню до конкретної людини. Це в тому числі, заклик до того, щоб якимось чином перешкоджати енергетичній безпеці України. Тому, я звертаюся до всіх можливих органів внутрішньої безпеки, Генпрокуратури, ДБР СБУ, будь ласка, розберіться з цим чоловіком”.

У своєму рішенні від 25 травня 2026 року суд зробив висновок, що вказані відомості викладені у формі твердження про факт, а не суб’єктивної думки автора, і що позивач надав докази на їх спростування, а відповідач - їх правдивість не довів.

Суд також зауважив, що незважаючи на градус критики, вона є допустимою, допоки базується на фактах, а не на безпідставних обвинуваченнях. Отже, у випадку, коли щодо особи публічно висловлено заяву, яка містить пряме або опосередковане звинувачення у вчиненні злочину, що не підтверджено перевіреними фактами, це тягне за собою порушення статті 8 Конвенції. Аналогічний висновок викладено в постановках Верховного Суду від 14 лютого 2024 року в справі № 754/6964/21 та від 05 червня 2024 року в справі № 756/14771/21.

З огляду на це зазначена інформація визнана недостовірною, а на відповідача покладено обов’язок її спростувати²¹⁷.

На необхідність перевірки існування фактичної основи для висловлювань, які можуть розцінюватись як звинувачення у вчиненні протиправних дій, звертали увагу й суди у рішеннях у справах № 369/154/26²¹⁸, № 757/55124/21-ц²¹⁹, № 308/11085/25²²⁰ та № 303/6025/25²²¹.

Належне розмежування фактів і оціночних суджень є надзвичайно важливим, у справах, де необхідно дати правову оцінку висловлюванням, які містять лексику, притаманну кримінальному законодавству.

Моніторинг показує, що суд може такі висловлювання кваліфікувати як твердження про факт вчинення злочину із суто формальних міркувань. Наприклад, у справі № 757/30803/25-ц суд першої інстанції визнав вживання слова “колаборантка” поширенням твердження, яке є звинуваченням у вчиненні конкретного кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 111-1 КК України, що входить до складу тяжких злочинів проти основ національної безпеки України²²².

²¹⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136832878>

²¹⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135908197>

²¹⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135060480>

²²⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135076084>

²²¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135191918>

²²² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135069146#>

Водночас, є й інші справи, де суд не пристав на аргумент про порушення презумпції невинуватості позивача за схожих умов.

Зокрема, у справі № 463/2848/24 суд зауважив, що наведені позивачем паралелі із кримінальною відповідальністю за вчинення таких злочинів, як державна зрада, колабораціонізм, пособництво агресору тощо підлягають відхиленню, оскільки твердження про вчинення ним будь-якого такого злочину у публікаціях відповідача відсутні. У жодному із речень, які просить спростувати позивач, не йдеться про вчинення злочину. При цьому суд врахував правові позиції Верховного Суду, викладені у постановках від 02.12.2020 у справі № 127/30294/18 та від 28.09.2022 у справі № 369/11909/20, де вживання слів “кримінальний авторитет”, “шахрай”, “аферист” Верховний Суд класифікує як оціночні судження, зазначаючи, що їх не можна розцінювати як звинувачення у кримінальному правопорушенні, оскільки такі слова можуть носити склад провокативного забарвлення і можуть мати різні поняття щодо діяльності особи²²³.

В іншій справі № 757/40975/23-ц за позовом Виконавчого секретаря Громадської організації “Український Рух Пацифістів” до Служби безпеки України про захист честі, гідності та ділової репутації, Київський апеляційний суд у постанові від 19 березня 2026 року звернувся до висновків Верховного Суду у справах № 757/34493/15, № 757/4402/16 і зауважив, що інформувати громадськість про розслідування певного кримінального провадження не є порушенням принципу презумпції невинуватості особи. Крім того, колегія суддів апеляційного суду в чергове наголосила, що не підлягає спростуванню інформація, отримана під час проведення досудового розслідування у кримінальному провадженні, оскільки законом встановлений інший порядок оскарження такої інформації (її дослідження здійснюється під час досудового розслідування у відповідному кримінальному провадженні). У зв’язку з цим в задоволенні позову було відмовлено²²⁴. Це рішення є остаточним, оскільки у відкритті касаційного провадження відмовлено²²⁵.

Розподіл тягаря доказування. Стандарт доказування

Під час третього циклу моніторингу виявлено рішення, в якому суд не тільки розмежував факти і оціночні судження, але й вирішував питання щодо розподілу між сторонами тягаря доказування та стосовно прийнятного стандарту доказування. Правові висновки з цих питань вкрай рідко зустрічаються у судовій практиці, тому цьому рішенню варто приділити більше уваги.

2 квітня 2026 року Подільський міськрайонний суд Одеської області ухвалив рішення у справі № 505/1849/25, яким відмовив у позові про захист честі

²²³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135581310>

²²⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135856271>

²²⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136946424>

гідності, ділової репутації та спростування недостовірної інформації. Позивач свої вимоги мотивував тим, що відповідач поширив у соціальних мережах “Facebook” та “TikTok” відеозаписи та текстові публікації. В них зазначалось, що позивач, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, на службовому автомобілі у місті Балта вчинив дорожньо-транспортну пригоду. Він наполягав, що вказана інформація є недостовірною, принижує його честь, гідність та ділову репутацію як посадової особи, і просив визнати її недостовірною та спростувати всю публікацію в цілому.

Суд встановив, що спірна публікація містить відомості про факти, а саме: 1) вчинення ДТП; 2) перебування у місті Балта; 3) використання службового транспорту; 4) стан сп'яніння. Після цього він дослідив надані сторонами докази та дав їм правову оцінку.

Насамперед суд звернувся до постанов Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 01.12.2021 у справі № 369/11183/18 та від 10.04.2024 у справі № 757/38478/20-ц, у яких наголошено, що після скасування презумпції недостовірності інформації, обов'язок доведення недостовірності поширених відомостей покладається на позивача за загальними правилами доказування.

Далі суд звернув увагу на те, що факт ДТП, як події, не спростований, оскільки матеріали поліції підтверджують участь позивача у дорожньо-транспортній пригоді. Суд також наголосив, що відповідач, не маючи юридичної освіти, міг добросовісно помилятися, вживаючи фразу “вчинив ДТП”, маючи на увазі безпосередню участь позивача у пригоді, а не виходячи з юридичного визначення винуватості особи. Крім того, твердження про “нетверезий стан” не було спростовано належними медичними документами.

Суд також зауважив, що при розгляді справ про захист честі, гідності та ділової репутації неприпустимо здійснювати вибірккову оцінку доказів (без урахування їх сукупності), якщо позивач просить спростувати всю публікацію загалом. Адже частина обставин, вказаних у публікації, знайшла своє часткове підтвердження (факт ДТП), а інша частина не була спростована позивачем. Суд також врахував статус позивача, який є публічною особою, а отже межі допустимої критики щодо нього є значно ширшими. І далі зробив важливий висновок щодо стандарту доказування: вимоги до точності висловлювань пересічного громадянина (відповідача) не можуть бути такими ж суворими, як стандарт доказування у кримінальному чи адміністративному процесі²²⁶.

На момент підготовки цього звіту у справі відкрито апеляційне провадження.

Способи правового захисту

Під час моніторингу зафіксовано давню проблему: застосування судом такого способу правового захисту, як “спростування спірної інформації шляхом її

²²⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135828852#>

видалення”²²⁷. Примітно, що суди утримуються від мотивування такого роду рішень.

Інколи окрім присудження “спростування шляхом видалення” суд зобов’язує відповідача оприлюднити ще й текст спростування із посиланням на публікацію, що підлягає видаленню. Мотиви такого підходу також не наводяться²²⁸.

В деяких випадках застосування судом описаних способів правового захисту супроводжується покладанням на відповідача обов’язку видалити весь текст публікації, а не лише інформацію, яку суд визнав недостовірною²²⁹. У зв’язку з цим постає питання щодо пропорційності (не надмірності) такого способу правового захисту.

Зважаючи на викладене варто зауважити, що спростування і видалення - це два різні способи правового захисту, які регулюються окремими правовими нормами. Вимоги до спростування чітко визначені статтею 277 ЦК України та статтею 43 Закону України “Про медіа”. Жодна з них не містить таких форм/способів спростування, як видалення спірної інформації. Інші нормативно-правові акти України також не надають можливості спростовувати інформацію шляхом її видалення.

Якщо ж говорити про “спростування шляхом видалення” із додатковим спростуванням інформації, визнаної судом недостовірною, то необхідно звернути увагу на таке. Окрім сумнівів у законності зазначеного правового підходу, про що зазначено вище, постає питання ще й щодо обґрунтованості рішення суду. Адже текст спростування, з одного боку, передаватиме зміст недостовірної інформації, а відтак видалення оригіналу втрачає сенс. З іншого боку - воно міститиме посилання на першоджерело, якого вже за ним не буде, оскільки відповідача зобов’язано його видалити. Відтак, таке рішення є ще й суперечливим.

За таких умов мусимо констатувати: питання законності та обґрунтованості судових рішень про “спростування шляхом видалення” є надзвичайно актуальним і потребує відповіді з боку Верховного Суду.

Відшкодування моральної шкоди

12 березня 2026 року Київський апеляційний суд ухвалив постанову у справі № 757/61246/24-ц про відшкодування моральної шкоди. В обґрунтування позову позивач посилався на те, що відповідачем щодо нього поширено недостовірну інформацію, яка й завдала йому шкоди.

Втім, суди першої та апеляційної інстанцій встановили, що позивачем не надано доказів недостовірності оспорюваної інформації. Навпаки, рішенням Печерського районного суду м. Києва від 08.08.2024 у справі №757/2026/24-ц у

²²⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135316900>

²²⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135861940#>

²²⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135908197#>

задоволенні позову до того ж самого відповідача про захист честі, гідності та ділової репутації відмовлено за недоведеністю заявлених позовних вимог.

Аргумент позивача на те, що відповідач своєю мовчазною згодою визнав його претензії і за своєю ініціативою видалив публікації, тобто по суті погодився, що поширив про нього недостовірну інформацію, колегія суддів відхилила. Вона вкотре наголосила, що вищезазначеним рішенням Печерського районного суду не встановлено, що спірна інформація є недостовірною. Водночас суд зазначив, що згідно ЦПК України не підлягають доказуванню преюдиційні обставини, тобто факти, встановлені судовим рішенням або вироком суду, що набрали законної сили, за умови, що у справі беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої ці обставини встановлено. Також, не потребують доказування загальновідомі обставини та ті, що були визнані сторонами, якщо таке визнання прийнято судом.

Крім того, суд зауважив, що чинне законодавство України не містить жодної норми, яка б ототожнювала видалення публікації з фактом визнання вини чи неправдивості матеріалу. З огляду на це, в задоволенні позову відмовлено²³⁰. Відомості про оскарження постанови в касаційному порядку відсутні.

ПРАВО НА ВИКОРИСТАННЯ ІМЕНІ

Судова практика у справах про захист права на використання імені особи в контексті кримінального провадження залишається послідовною. Суди переважно дотримуються позиції, що частина четверта статті 296 ЦК України містить імперативну заборону на оприлюднення такої інформації, незалежно від того, чи є позивач публічною особою. Особливо суворо вони оцінюють повідомлення державних органів, як це було, зокрема, у справах № 761/45437/23²³¹ та № 629/5109/25²³².

Водночас, все ще зустрічаються рішення, де суд, незважаючи на згадану вище правову позицію, намагається ширше подивитись на спірне питання і провести балансуєчий тест між двома правами: на приватність та на свободу слова. Прикладом цього є рішення Галицького районного суду м. Львова від 18 березня 2026 року у справі № 462/6195/25 за позовом до онлайн-медіа “Вголос”.

У цій справі суд відмовив у задоволенні позову, зауваживши, що використання імені позивачки в публікації здійснено у зв'язку з аналізом питань, що становлять суспільний інтерес, воно не пов'язане з втручанням у її приватне або сімейне життя, не супроводжується образливою, принизливою або непристойною лексикою. Оскільки використання імені фізичної особи без її згоди допускається, якщо це зумовлено суспільним інтересом, порушення немайнового права на використання імені не встановлено. Суд також зазначив, що обставини справи та зміст публікації свідчать, що позивачка є особою,

²³⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134928994#>

²³¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134511090>

²³² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135847011#>

діяльність якої неодноразово ставала предметом журналістських розслідувань, пов'язана з економічною та фінансовою сферою, тому особа позивачки становить суспільний інтерес. Відтак, враховуючи те, що межі допустимої критики щодо неї є ширшими, ніж щодо пересічної особи, вживання повного імені в даному випадку є пропорційним заходом для ідентифікації суб'єкта розслідування. Використання лише ініціалів позивачки нівелювало б зміст публікації, яка стосується сфери фінансів, що має важливе значення для суспільства²³³.

В іншій справі № 761/5575/20-ц суд також не встановив порушення права позивача на використання імені в контексті кримінального провадження, пов'язаного із його діяльністю. Це сталося через те, що прізвище позивача є доволі поширеним, що, на думку суду, не дозволило його однозначно ідентифікувати третіми особами.

Відповідно до обставин справи один із високопосадовців Генеральної прокуратури під час брифінгу публічно оголосив прізвище позивача, його спеціальне звання - "генерал-лейтенант" та деяку інформацію щодо його попереднього місця роботи - "екс-податківець". Колегія суддів апеляційного суду дійшла висновку, що факт порушення немайнових прав позивача на використання його імені у розумінні частини четвертої статті 296 ЦК України не доведено, оскільки спірна інформація **не містить повних даних про ім'я та прізвище позивача як особи**, відсутні посилання на те, що позивача було затримано в порядку визначеному КПК України і саме він є особою яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

Суд підкреслив, що під час проведення брифінгу із виступу заступника Генерального прокурора - Головного військового прокурора, який транслювався телеканалом "112 Україна", вбачається, що він проінформував про хід досудового розслідування, яке здійснювалося Головною військовою прокуратурою у кримінальних провадженнях щодо економічних злочинів, вчинених злочинною організацією. Під час промови двічі озвучено прізвище позивача. При цьому ні ім'я, ні по-батькові вказаної особи не було ідентифіковано як то вказано у статті 28 ЦК України²³⁴.

Моніторинг показав, що абсолютна заборона використання імені особи в контексті кримінального провадження (частина 4 статті 296 ЦК України) - правова позиція, яку останнім часом все частіше застосовують суди - призводить до того, що її починають застосовувати для заборони інформування громадськості щодо відкриття та розслідування кримінальних проваджень, зокрема, й щодо високопосадовців.

Наприклад, у справі № 629/5109/25 суд першої інстанції, якого підтримав й суд апеляційної інстанції, зобов'язав відповідача - Державну інноваційну фінансово-кредитну установу видалити із її офіційного вебсайта інформацію

²³³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134980077>

²³⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136026345#>

наступного змісту: “18 квітня 2025 року першому заступнику голови правління Державної інноваційної фінансово-кредитної установи ХХХ [зазначено прізвище та ініціали особи] було повідомлено про підозру у межах кримінального провадження за частиною 4 ст. 191 Кримінального кодексу України, яке розслідує Шевченківське УП ГУ НП у місті Києві за процесуального керівництва Шевченківської окружної прокуратури міста Києва. Досудовим розслідуванням встановлено, в період виконання обов’язків голови правління, ОСОБА_1, зловживаючи службовим становищем, здійснював незаконне нарахування та виплату заробітної плати у 2022-2024 роках, що може призвести до завдання збитків на суму понад 2,5 млн. грн. Наразі, установа, яка визнана потерпілою стороною у кримінальному провадженні, повністю співпрацює зі слідством та продовжує свою діяльність відповідно до вимог чинного законодавства. Відповідно до частини першої статті 62 Конституції України особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду”.

У цій справі Харківський апеляційний суд вкотре повторив, що цивільним законодавством встановлено заборону не на поширення інформації про кримінальні провадження, яка може бути предметом суспільного інтересу, а саме на використання імені обвинуваченої особи до набрання законної сили обвинувальним вироком суду стосовно неї при поширенні цієї інформації. Але при цьому залишив в силі рішення про видалення усієї наведеної інформації, а не лише імені згаданої в ній особи²³⁵.

Таким чином, поширення навіть абсолютно нейтральної інформації про висунення підозри одному з керівників державної установи, яка містить дисклеймер стосовно презумпції невинуватості, визнано судом незаконним. Поворот судової практики в бік обмеження поширення інформації про перебіг кримінальних проваджень неодмінно, на наш погляд, матиме негативний ефект - втрату громадського контролю за цією важливою частиною суспільного життя.

ПРАВО НА ВІДПОВІДЬ

Рішення у справах про право на відповідь не часто можна зустріти в Єдиному державному реєстрі судових рішень, хоча зазначене право існує в законодавстві України з 2004 року. Тому такі судові провадження привертають особливу увагу.

Під час третього циклу моніторингу виявлено одне рішення, яке стосувалось права на відповідь. В ньому йдеться про те, що позивач вирішив скористатись своїм правом на висвітлення власної точки зору щодо поширеної стосовно нього інформації, і обрав саме “право на відповідь” як спосіб правового захисту.

²³⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135847011>

Мова йде про справу № 758/18167/25. В ній позивач звернувся із позовом до суду, оскільки його заява із проханням опублікувати відповідь обсягом 680 слів в досудовому порядку була відхилена. Позовні вимоги позивач мотивував тим, що поширена щодо нього інформація є неповною та неточною. Зокрема, він зазначав, що сформульована із застосуванням слова “розкіш” теза викладена таким чином, щоб викликати негативну реакцію глядача щодо позивача, що посягає на його ділову репутацію. Загалом позовні вимоги стосувались шести епізодів відео.

Позивач зауважував, що через неповноту та неточності, спірна інформація впливає на його ділову репутацію, як посадової особи місцевого самоврядування, депутата міської ради, юриста та адвоката.

Суд встановив, що під час підготовки спірного відеосюжету, позивач надав детальні коментарі щодо спірної інформації і вони були оприлюднені відповідачем. Проаналізувавши обставини справи, суд першої інстанції зробив висновок, що позивач не заперечував викладені факти. Інша частина висловлювань була оціночними судженнями, які не підлягають спростуванню. З огляду на це суд зробив висновок, що позивач не довів порушення його особистих немайнових прав і в задоволенні позову відмовив²³⁶.

На момент підготовки цього звіту у справі відкрито апеляційне провадження.

І на завершення огляду справ, пов'язаних із захистом честі, гідності та ділової репутації, варто звернути увагу на те, що мали місце випадки, коли суд відмовляв у задоволенні позову у зв'язку з тим, що авторами спірних висловлювань, поширених відповідачем, були інші особи, яких не притягнуто до участі у справі і до яких позовні вимоги не заявлялись; відповідач здійснював лише передрук цих висловлювань²³⁷. Незалучення усіх належних відповідачів до участі у справі ускладнила доказування і стала однією з підстав для відмови в позові й у іншій справі²³⁸.

ЗАХИСТ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ

Під час третього циклу моніторингу виявлено кілька рішень щодо захисту права на приватність.

Одна з таких справ (№ 202/10708/25) стосувалась спору між позивачкою та матір'ю її чоловіка. Остання поширила у мережі Інтернет персональні дані позивачки: дитячі фотознімки, фото з сімейного архіву, її документи та документи членів її родини. Крім того, відповідачка у дописах в соціальних мережах грубо висловлювалася на адресу позивачки. Зокрема, суд встановив, що відповідачкою у вигляді фотографій та файлів pdf-формату опубліковано: техпаспорт транспортного засобу, належний родині позивачки; паспорт та картку

²³⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135674680#>

²³⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135830956#>

²³⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135991015>

платника податків позивачки; техпаспорт транспортного засобу, належного позивачці; довідку про присвоєння ідентифікаційного номеру та паспорту дідуса позивачки; свідоцтво про здобуття повної середньої освіти позивачкою; фотографії позивачки, у тому числі створені у підлітковому віці, а також фотографії інших осіб.

Персональні дані та документи, фотокартки відповідачка отримала після знаходження у будинку флеш-носія, що належить позивачці та розпочала поширення знайденої інформації у мережі Інтернет, у тому числі на своїх сторінках у соціальних мережах.

Суд встановив, що відповідачка, не маючи правових підстав, без згоди позивачки систематично розміщувала у мережі Інтернет її фотографії та конфіденційну інформацію, яка містилася на флеш-носії, а також робила дописи з вигаданими сюжетами стосовно життя позивача та її родини. Тому, зробив висновок, що право позивача на приватність підлягає захисту шляхом зобов'язання відповідача видалити всі опубліковані нею персональні дані, у тому числі фотографії та дописи, які стосуються життя позивачки.

З огляду на це суд вирішив позов задовольнити частково. Відповідачку він зобов'язав видалити з мережі Інтернет (у тому числі з особистих сторінок у соціальних мережах) всю розміщену нею інформацію, скопійовану з належного позивачці флеш-накопичувача, у тому числі персональні дані включно з фотографіями позивачки та інших осіб, а також видалити з мережі Інтернет (у тому числі з особистих сторінок у соціальних мережах) всі дописи, які будь-яким чином стосуються позивачки. Крім того, суд роз'яснив відповідачці її обов'язок поважати приватне життя інших осіб при розміщенні у мережі Інтернет (у тому числі на особистих сторінках у соціальних мережах) будь-якої інформації та її обов'язок повернути флеш-накопичувач позивачці, у випадку, якщо його буде повернуто представниками Національної поліції або іншими особами²³⁹.

В іншій справі йшлося про видалення з публічної частини Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, шести декларацій суб'єкта декларування - позивача, поданих ним як кандидатом на посаду державного експерта. Оскільки позивача не було призначено на жодну із відповідних посад державної служби, станом на час розгляду справи він не був особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, суд позов задовольнив і зобов'язав Національне агентство з питань запобігання корупції видалити спірні декларації з публічної частини Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування²⁴⁰.

У справі № 358/233/25 Богуславський районний суд Київської області також встановив порушення особистих немайнових прав позивача - зокрема, права на

²³⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135805004#>

²⁴⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135853565#>

приватне життя - внаслідок здійснення щодо нього відеозйомки та наступного поширення відеозапису в інтернеті у соціальній мережі Facebook. У цій справі суд застосував приписи статей 307-308 ЦК України, норми Закону України “Про захист персональних даних”, практику ЄСПЛ і провів балансуючий тест.

Зокрема, він зауважив, що тлумачення частини першої статті 308 ЦК України свідчить, що, за загальним правилом, фотографія, на якій зображено фізичну особу, може бути публічно показана, відтворена, розповсюджена тільки за згодою фізичної особи. Винятком є випадки, за яких: (а) фізична особа позувала авторів за плату; (б) це викликано необхідністю захисту інтересів зображеної фізичної особи або інтересів інших осіб. В останньому випадку потрібно враховувати, що використання будь-якої інформації, що посягає на приватність особи, має бути виправдана переважаючим публічним інтересом. Для уникнення неправомірного втручання у приватне життя особи потрібно утриматися від публікації відверто особистих фотографій, якщо тільки це безпосередньо не стосується питання публічного інтересу.

В цій справі суд зробив висновок, що публікація відеозапису за участю позивача тісно переплітається зі сферою його приватного життя і визнав, що для його поширення необхідна була згода позивача, оскільки доказів, які б дозволили суду застосувати винятки із загального правила матеріали справи не містили.

Суд, зокрема, зауважив, що з матеріалів справи вбачається, що позивач не надавав згоди на опрацювання, поширення, зберігання його персональних даних та поширення конфіденційної інформації про нього; опублікований відеозапис за участю позивача не робить внеску у суспільне обговорення, оскільки позивач є приватною особою та не виконував публічних функцій; а тому розповсюдження відповідачем відеозапису за участю позивача без його згоди, шляхом розміщення в соціальній мережі “Facebook”, є порушенням особистих немайнових прав позивача. З огляду на це з відповідача стягнуто відшкодування моральної шкоди в сумі 2 тисячі гривень та судові витрати²⁴¹.

В іншій справі суд розглядав питання про порушення прав позивача на таємницю про стан здоров'я. Зокрема, у справі № 761/5575/20-ц суд зауважив, що вимоги про визнання порушення зазначеного права повинні розглядатись в контексті публікації та з урахуванням суспільної значимості питання, а також наслідків повідомлення інформації для позивача.

Позивач - колишній голова Державної податкової адміністрації України в Харківській області був затриманий в рамках широкомасштабної антикорупційної операції Головної військової прокуратури та Національної поліції України. 24 травня 2017 року йому повідомлено про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28, ч. 2 ст. 364 КК України, а саме він підозрювався в участі в організованій злочинній організації, вчиненні у її складі тяжкого злочину у сфері службової діяльності, що заподіяло тяжкі наслідки у вигляді матеріальної шкоди державі у великому

²⁴¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136805582>

розмірі. У визначений час Апеляційним судом м. Києва мала розглядатись апеляційна скарга захисників позивача на ухвалу слідчого судді про обрання йому запобіжного заходу, але позивач відмовився їхати до суду у зв'язку з, як він стверджував, поганим самопочуттям. Йому було викликано швидку медичну допомогу, а розгляд справи перенесено на іншу дату. Цим подіям було присвячено спірну публікацію.

Позивач обґрунтовував свої вимоги тим, що було розголошено інформацію про його звернення за медичною допомогою. Проте суд встановив, що “виклик карети швидкої допомоги” не може розглядатися як факт його звернення саме за медичною допомогою, оскільки підозрюваний імітував свою хворобу і його дії свідчили, що він її не потребував та не звертався саме за медичною допомогою, а намагався відкласти розгляд згаданої справи. В цьому випадку не було розголошення відомостей про стан здоров'я позивача. Мали місце лише повідомлення для громадськості про заходи, до яких вдаються підозрювані для затягування розгляду справ у суді. Зазначене слідує з частини вислову автора, а саме: “Різке погіршення здоров'я на тлі підозри в скоєнні тяжких злочинів стало класикою кримінального процесу наших днів”.

Безпідставний виклик швидкої допомоги, про який повідомляв громадськості відповідач, не може вважатись порушенням права на таємницю про стан здоров'я, оскільки по суті є повідомленням про вчинення правопорушення передбаченого ст. 183 КУпАП (завідомо неправдивий виклик спеціальних служб).

З урахуванням того, що позивач вдався до симуляції та агравації симптомів хвороби, його виклик швидкої медичної допомоги був завідомо безпідставним та спрямованим лише на відкладення судового розгляду справи. Тому втручання у право на таємницю про стан його здоров'я відсутнє.

Інформація, яка була повідомлена громадськості була суспільно необхідною та свідчила про недобропорядні та протиправні дії високопосадовця, здійснені умисно, спрямовані на відкладення розгляду судової справи з питання визначення запобіжних заходів, з урахуванням масштабності та тяжкості кримінального правопорушення, в якому його підозрювали, та справи, розгляд якої мав значний суспільний інтерес для всієї країни та викликав громадський інтерес у кожної людини, платника податків. Позивач не заперечував та не спростовував допустимим доказами дійсність інформації про симуляцію хвороби та відкладення через це судового засідання в апеляційному суді.

З огляду на це колегія суддів зробила висновок, що у спірній інформації не повідомлялось про стан здоров'я позивача, його захворювання чи діагнози, чи будь яка інша інформація про особливості функціонування організму, фізичне самопочуття, що могло спричинити шкоду його правам чи мати негативні наслідки, а отже відсутні підстави стверджувати про втручання в його права²⁴².

²⁴² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136026345#>

ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

На додаток до практики притягнення батьків до адміністративної відповідальності за вчинення їхніми дітьми булінгу, в тому числі в інтернеті, почали з'являтися пов'язані з цим цивільні справи про відшкодування моральної шкоди, завданої згаданими неправомірними діями.

Зокрема, 24 квітня 2026 року Славутинський міський суд Київської області своїм рішенням у справі №377/649/25 частково задовольнив позовні вимоги матері потерпілої дитини і стягнув із матері малолітньої кривдниці 15 000 гривень відшкодування моральної шкоди, завданої вчиненням адміністративного правопорушення (булінгу).

У цій справі суд врахував постанову Київського апеляційного суду у справі про адміністративне правопорушення. Останній встановив, що малолітня систематично вчиняла булінг стосовно однокласниці. Зокрема, здійснювала психологічне, фізичне насильство, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме словесно ображала, принижувала, забороняла іншим дітям спілкуватися з дівчинкою, давала ляпаси, стусани в присутності однокласників на ґрунті неприязних відносин, робила публікації постів в "ТікТок", в результаті чого було завдано шкода психічному здоров'ю дитини²⁴³. На момент підготовки цього звіту інформації про оскарження цього рішення немає. Навпаки, за інформацією в ЄДРСР воно набрало законної сили.

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

Господарським судам також доводилось вирішувати питання про те, чи стосується спірна інформація безпосередньо позивача. Зокрема, в рішенні від 7 квітня 2026 року у справі № 904/6770/25 Господарський суд Дніпропетровської області, проаналізувавши докази у справі, які стосувались поширення на платформі відеохостингу "Youtube" журналістського матеріалу під назвою "Скандал у Кривому Розі: Укриття пішли тріщинами!", зауважив наступне. Поширена інформація не стосується безпосередньо діяльності позивача, оскільки останній є замовником будівництва, а не безпосереднім виконавцем будівельних робіт, якість яких є основним предметом репортажу. Аргументи позивача про наслідки репортажу у вигляді зменшення з боку громади довіри до місцевих органів влади та побудованих укриттів, суд сприймає критично, оскільки саме адекватне та прозоре реагування з боку органів місцевої влади на недоліки підрядних робіт будівельників буде запорукою довіри громади. Інакше кажучи, від неякісного виконання робіт інших суб'єктів не застрахований ніхто, але мають значення контроль та реагування на них. Отже, критичний репортаж

²⁴³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135991769#>

щодо якості укриттів суд не пов'язує з діяльністю безпосередньо Управління капітального будівництва виконкому Криворізької міської ради.

Далі суд зробив висновки: критика діяльності позивача як замовника будівництва укриттів не виходить за межі допустимої критики органу публічної влади, до якої можна віднести позивача; враховуючи те, що під час воєнної агресії Російської Федерації забезпечення громади міста укриттями має суспільний інтерес, свобода вираження поглядів з цього питання має високий рівень, а її обмеження мають бути мінімально допустимими; твердження про наявність факту пошкоджень бетонного покриття саме протирадіаційних укриттів не можна вважати неповною або перекрученою інформацією, оскільки відсутні докази, які це спростовують, а джерелом таких тверджень є відео зображення наземного стану об'єкту будівництва та думки опитаних осіб.

Зважаючи на це в задоволенні позову відмовлено²⁴⁴. На момент підготовки звіту на це рішення суду подано апеляційну скаргу.

СПРАВИ ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Поширенням інформації, що вводить в оману²⁴⁵, може завдаватись шкода економічній конкуренції. Час від часу подібні випадки розглядаються органами Антимонопольного комітету України, а рішення останніх - стають предметом судового розгляду.

Зокрема, 30 квітня 2026 року Господарський суд Одеської області ухвалив рішення у справі № 916/5264/24 за позовом про скасування рішення територіального відділення Антимонопольного комітету України про визнання дій фізичної особи-підприємця порушенням законодавства про захист від недобросовісної конкуренції. Господарський суд встановив факт поширення позивачем неправдивої інформації щодо належного йому готелю (засобу тимчасового розміщення), яка вводила в оману невизначене коло споживачів. Зазначена інформація стосувалась кількості зірок, присвоєних готелю, що символізує певний рівень якості послуг, які надаються клієнтам. З огляду на це та враховуючи інші обставини суд відмовив у задоволенні позову²⁴⁶.

²⁴⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135768839#>

²⁴⁵ Відповідно до статті 15-1 Закону України "Про захист від недобросовісної конкуренції", поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.

²⁴⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136427163>